LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 37 (142)
Piektdien, 1948. g. 14. maijā

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest.: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92).

Maršals nepiekrīt tiešām sarunām ar Maskavu

Amerikāņu preses pārmetumi ārlietu ministrijai

ASV VĒSTNIEKS NO MASKAVAS DEVIES MAKŠĶERĒT UZ NORMANDIJU

2 dienas pēc tam, kad Maskavā sensācionālā kārtā bija publicēta ziņa par iespējamām tiešām ASV un Padomju Savienības sarunām domstarpību novēršanai, ASV ārlietu ministrs Maršals preses konferencē radījis jaunu sensāciju, paziņodams, ka nepiekrīt abu valstu konferencei, tāpēc ka vispār nepiekrīt divu valstu sarunām par trešo valstu interesēm. Reizē ar Maršalu trešdienas vakarā izteikušies arī Anglijas, Francijas un Italijas ārlietu ministri. Par amerikāņu un padomju notu apmaiņu un apstākļiem, kādā tā notikusi, sniedzam atsevišķu rakstu 3 lpp.

Ārlietu ministrs Maršals savu paziņojumu, ka nepiekrīt tiešām sarunām, preses konferencē papildinājis ar norādījumu, ka visas domstarpības būtu kārtojamas iestādēs, kas šim nolūkam radītas — Drošības padomē, Berlīnes kontrolpadomē, Austrijas līguma komisijā un citur. Šajās iestādēs jau esot uzkrājies tik daudz materiālu, ka ar to pietiktu kādas valsts labās gribas apliecināšanai. Katra jauna konference, pēc Maršala domām, varētu radīt vēl jaunas domstarpības, kas ļauni ietekmētu pasaules politisko stāvokli.

„Pieredze ar Padomju Savienību liek mums būt atturīgiem," teicis Maršals un piebildis, ka, ja Maskava nāktu ar konkretiem priekšlikumiem kādā atsevišķā jautājumā, tad saprotams sarunas būtu vēlamas, bet vispārējas sarunas par vispārējiem tematiem nevarot būt vēlamas.

Maršals tālāk paskaidrojis, ka ar uzdevumu vēstniekam Bedelam-Smitam ievadīt sarunas ar Molotovu, ASV valdība gribējusi tikai pasvītrot savu definitīvo politiku un pamatot tās negrozamību.

Beidzot Maršals vēlreiz prasījis, lai ieinteresētās valstis parāda vairāk aktīvitātes tur, kur šī aktīvitāte vajadzīga, kur var kaut ko sasniegt un kur arī ir kaut kas jāsasniedz. Šai paskaidrojumu daļā viņš pieskārās „iesalušajiem jautājumiem", to starpā arī Korejas jautājumam.

Jau pirms Maršala preses konferencē bija runājis prezidents Trumens. Viņš otrdienas vakarā paskaidrojis, ka amerikāņu nota Kremlim nekādā ziņā nav ievadījusi jaunu stadiju amerikāņu ārpolītikā. ASV priekšlikums domāts tikai, lai nepārprotami parādītu, ka ASV nav naidīgu vai agresīvu nodomu pret Padomju Savienību Trumens uzsvēra arī, ka Eiropas atjaunošanas programma esot „labi apsvērta amerikāņu ārpolītikas izpausme". Viņš atgādināja arī savu neseno ierosinājumu palielināt ASV armiju. Tāpēc esot svarīgi, lai šai brīdī Padomju Savienībā nebūtu neskaidrību par amerikāņu nostāju.

(Beigas 5. lpp.)

Zviedrija negrib pievienoties nekādiem blokiem

Zviedrija nekādā gadījumā negribot pievienoties blokiem — vienalga, vai tie būtu rietumu vai austrumu bloki, sociāldemokratu partijas kongresā no jauna apliecinājis ārlietu ministrs Undens. Viņš negribot arī saistīt Zviedriju ar kaut kādiem pienākumiem, kas varētu to jauna konflikta gadījumā piesaistīt kādai lielvalstij. Uz kopīgu Skandinavijas valstu aizsardzības sistēmu Zviedrijas valdība raugoties ar simpatijām, jo ar tā palīdzību Skandinavijas valstis varot izvairīties no iejaukšanās citu valstu konfliktos. TZ

ANGĻI ATSTĀJ PALESTĪNU

KIPRAS SALĀ ATBRĪVO 25 000 INTERNĒTU ŽIDU

Šonakt, naktī no piektdienas uz sestdienu, beidzas angļu mandāts Palestīnā. Augstais Palestīnas komisārs sērs Keninghems, kas atradies šai postenī kopš 1920. gada, atstās kara un chaosa apdraudēto zemi, kur žīdi grib izsludināt savu valsti, bet arabi savu.

Žīdu organizāciju pārstāvji Nujorkā paziņojuši, ka nekas vairs nevarot aizkavēt neatkarīgas žīdu valsts proklamēšanu Jauno valsti sauksot Izrael.

Arabu valstu pārstāvji turpina spriest un gatavoties invāzijai. Ēģiptes karalis Faruks pilnvarojis ministru prezidentu izsludināt kara stāvokli visā Ēģiptē, ja tas būtu vajadzīgs sakarā ar Ēģiptes līdzdalību Palestīnas arabu atbalstīšanā.

BBC ziņo, ka Vašingtonā prezidents Trumens, ārlietu ministrs Maršals un viņa vietnieks Lovets vairāk nekā stundu apspriedušies par Palestīnu, bet par sarunu rezultātiem ziņu nav.

Līdz ar angļu mandāta izbeigšanos Palestīnā, brīvību atgūs arī 25.000 žīdu, kas internēti Kipras salā par mēģinājumiem nelegāli ieceļot Svētā zemē. Internēšanas nometnes atvērs, tiklīdz izbeigsies mandāts, bet angļu valdībai neesot transporta līdzekļu to iemītnieku aizvešanai uz Palestīnu. Par transportu būs jārūpējas Jewisch Agency, kas jau atsūtījusi uz salu ap 100 ārstu un slimo kopēju, bet visumā rēķinājas, ka varēs aizvest uz Palestīnu ap 10.000 žīdu mēnesī.

Cīņas, kas turpinājās pašā Palestīnā, nedēļas sākumā atkal panākumus guvusi Haganah, kas atbrīvojusi daļu no arabu bloķētā Jeruzalemes-Telavivas ceļa. „Daily Mail" ziņo, ka Haganah karavīri tērpušies angļu uniformās, kas iegūtas no pārdotiem austrāliešu armijas krājumiem. Arī militārās pakāpes esot iekārtotas pēc angļu un amerikāņu parauga, lai gan katrai pakāpei ir žīdisks nosaukums. Vienkāršs kareivis saucas torai, pulkvedis — sar-degel, bet ģenerālis — tat-sar.

BBC, NYHT, DM

Komūnistu šķelšanās Ungārijā

Nopietnākā krize Ungārijas komūnistu partijas vadībā kopš komūnistu varas nodibināšanās radusies ministru prezidenta vietnieka Rakoši un iekšlietu ministra Rajka nesaskaņu dēļ, ziņo „New York Herald Tribune". Padomju sūtniecība atraduties pastāvīgā kontaktā ar partiju, lai mēģinātu novērst nesaprašanos starp oficiālo partijas vadītāju Rakoši un viņa pastāvīgo kritizētāju partijas sanāksmēs Rajku. Galvenās domstarpības esot par nostāju pret parlamentā atlikušajām opozicijas grupām un pret katoļu baznīcu. Fanātiskais Rajks prasot pilnīgi komūnistisku parlamentu un galīgu opozicijas likvidēšanu, ieskaitot baznīcas hierarchiju, bet Rakoši esot par puslegālu parlamentu un par minēto mērķu panākšanu saimnieciskiem līdzekļiem. Bez tam abu komūnistu vadoņu starpā pastāvot personīga sāncensība, pie kam Maskavas veterāns Rakoši līdz šim spējis Rajku pievaldīt. Rajks uzbrūkot Rakoši par politiskās opozicijas saglabāšanu Ungārijā laikā, kad visās kaimiņvalstīs tā jau likvidēta. Arī nacionālizācijas gaita neapmierinot.

NYHT

Par Italijas valsts prezidentu ievēlēts Luidži Einandi

DE GASPERI VALDĪBAI UZDOTS TURPINĀT DARBU

Italijas jaunā parlamenta abas palātas otrdienas vakarā, ceturtajā vēlēšanu gājienā, ievēlēja par valsts prezidentu līdzšinējo finanču ministru profesoru Luidži Einaudi. Viņa ievēlēšanu par prezidentu UP korespondents novērtē kā ministru prezidenta de Gasperi neveiksmi, pirmo reizi pārbaudot savus spēkus jaunajā parlamentā, jo de Gasperi atbalstījis grāfa Sforcas kandidātūru. Pirmajos vēlēšanu gājienos tomēr par Sforcu nenobalsojuši pat visi de Gasperi kristīgo demokratu partijas deputāti.

Tāpat kā pirmais, arī otrs vēlēšanu gājiens senāta un tautas pārstāvju nama kopsēdē nedeva panākumus; pirmā gājiena sekmīgākie kandidāti, Sforca un līdzšinējais valsts prezidents De Nikola, tikai bija apmainījušies vietām: Sforca dabūja 422, bet de Nikola 336 balsis. Trešajā gājienā Sforca savu kandidātūru atsauca, ko izskaidro ar Saragata mēreno sociālistu atteikšanos balsot par viņu. Jaunais kandidāts Einaudi dabūja 470, de Nikola tikai 13 balsu. Tā kā neviens kandidāts joprojām nebija dabūjis vajadzīgo divu trešdaļu balsu vairākumu, otrdien sākās ceturtais gājiens. No 954 apvienotā parlamenta deputātiem balsošanā piedalījās 861, pie kam Einaudi ieguva šinī gadījumā pietiekamo balsu vairākumu — 513 balsu. Orlando dabūja 320, bet pārējie kandidāti tikai 4 balsis. 19 deputātu nodeva tukšas vēlēšanu zīmītes. Einaudi, kas pats balsošanā nebija klāt, ievēlēšanu pieņēma vārdiem: „Lai notiek Dieva prāts."

Profesors Luidži Einaudi dzimis 1874. g., de Gasperi kabinetā bijis ministru prezidenta vietnieks no liberāļu partijas un pazīstams kā tautsaimnieks un finanču lietpratējs. Līdz pat pēdējam laikam viņš bija Italijas bankas gubernātors un pildīja citus saimnieciskus posteņus. Politisku karjēru Einaudi uzsāka 1919. g., kad viņu ievēlēja senātā. Abesinijas kara laikā Musolini viņu spieda aiziet trimdā, no kurienes viņš atgriezās pēc Musolini režīma gāšanas. Einaudi pieder pie nacionālā bloka koalicijas.

Trešdien jaunais valsts prezidents nodeva zvērestu Italijas satversmei un uzdeva līdzšinējai de Gasperi valdībai turpināt darbu. De Gasperi tūlīt pēc Einaudi ievēlēšanas bija iesniedzis sava kabineta demisiju. Viņš prezidenta uzaicinājumu turpināt valdības darbību pieņēmis, bet paziņojis, ka paturot brīvas rokas trīs dienu laikā paziņot varbūtējas pārmaiņas valdības personālajā sastāvā. Novērtējot līdzšinējā valsts prezidenta de Nikolas nopelnus valsts labā, jaunais prezidents viņu iecēlis par senātoru līdz mūža galam.

BBC, DT

„Glūnīgais karš" var pieveikt valstis, iekams tās to pamana

Pazīstamā laikraksta „Popular Science" redaktors kādā sanāksmē aprakstījis „glūnīgo karu", kas, „pēc viņa domām, par pieveikt valstis, iekams tās pamana, ka vispār karo. Viņš apgalvojis, ka šādu karu karotu bez atombumbām un bez citiem „skaļiem" ieročiem. Pēc viņa domām, izmantojot tagadējo techniku, jebkuru valsti varētu sagraut ar ķīmiskiem līdzekļiem un baktērijām, kā arī ar elektroniskiem līdzekļiem tik klusi, ka tās valsts iedzīvotāji, kam uzbruktu, pat nepamanītu, ka viņiem uzbrūk vai ka viņi slimo.

NYHT

„Berlīnes vulkāna" jaunie izvirdumi

Maršals Sokolovskis atgriezies no Maskavas, dumpīgi padomju kareivji nošauj savu virsnieku

VAI GAIDĀMI PADOMJU PRIEKŠLIKUMI

Pēc vakardienas radio ziņām no Londonas, sešu valstu apspriedēs par Vācijas nākotni panākta vienošanās vēl vairākos punktos, tā ka paliek notiess izredzes uz Rietumvācijas satversmes sapulces sasaukšanu šī gada septembrī Frankfurtē.

Šveices laikraksts „Die Tat" sniedz kāda amerikāņu korespondenta informāciju, ka Padomju Savienība lūgšot rietumvalstis brīvprātīgi atteikties no četrvalstu pārvaldes Berlīnē un atļaut agrāko Vācijas galvaspilsētu iekļaut padomju joslā. Tādā gadījumā Padomju Savienība būšot gatava atbalstīt sabiedroto kontrolpadomes darbības atjaunošanu Berlīnē, ko krievi pagaidām boikotē, atļaut trīs pārējām Vācijas okupācijas valstīm paturēt Berlīnē birojus un karaspēka kontingentus, kā arī piekrist amerikāņu priekšlikumam par Vācijas naudas reformu. Bez tam Padomju Savienība tādā gadījumā būšot ar mieru izbeigt pretestību pret trīs rietumu joslu saimniecisko apvienošanu.

Patlaban vienīgā iestāde Berlīnē, kur turpinās visu četru valstu sadarbība, ir sabiedroto komandantūra, kuras sēde ģenerālmajora Kotikova pieteiktās slimības dēļ no otrdienas atlikta uz šodienu. „New York Herald Tribune" korespondents domā, ka krievi vismaz komandantūras darbību neboikotēs un sēdēs piedalīsies, kaut vai aiz tā iemesla vien, ka tās ir izdevīgs forums dažādu propagandas runu teikšanai. Tādas propagandas runas, kā pēdējais pulkveža Jeļizarova 45 minūšu ilgais uzbrukums rietumvalstīm, esot domātas „patēriņam padomju joslā". Padomju virspavēlnieks Vācijā maršals Sokolovskis vakarrīt atgriezies no Maskavas, uz kurieni viņš bija devies apspriesties par Vācijas jautājumiem. Izteiktas domas, ka Sokolovska braucienam varētu būt sakars arī ar jauno stāvokli Padomju Savienības un ASV attieksmēs.

Pēc AP ziņām no Hamburgas, Perlebergā, 40 km no angļu joslas robežas, sadumpojusies kāda padomju karaspēka vienība, pie kam dumpinieki nošāvuši kādu padomju virsnieku un trīs kareivjus. Šo ziņu sestdien Šverinā esot apstiprinājuši krievu ierēdņi. Tuvāku ziņu nav, bet kāds krievu virsnieks esot izteicies, ka padomju karaspēks, kopīgi ar vācu policiju, patlaban izdarot plašas akcijas padomju armijas dezertieru tvarstīšanai.

Vakar padomju joslā sākās sociālistiskas vienības partijas resp. komūnistu ietekmētā „Vācu tautas kongresa" ierosinātā „tautas nobalsošana par vienotu Vāciju". Šādā veidā komūnisti cenšas sevi vācu tautas acīs nostādīt par Vācijas vienības atjaunošanas aizstāvjiem. Līdzīgi propagandistiski nodomi, liekas, bijuši pamatā ziņojumiem par sarunām starp vācu komūnistiem un poļu pārstāvjiem par Vācijas austrumu robežas labojumiem Polijas valdības pārstāvis gan visas ziņas par it kā notikušajām poļu komūnistu un SED pārstāvju apspriedēm apzīmēja par „nepatiesām un smieklīgām".

Rakstā „Berlines vulkāns" Merānā iznākošais nedēļas laikraksts „Der Standpunkt" izsakās, ka pieaugot to berlīniešu skaits, kas tur vēlas palikt katrā gadījumā. Kas pārvaldot Berlīni, tas pārvaldot Eiropu, esot šo aprindu uzskats, un šī viedokļa maiņa esot pastiprinājusi arī amerikāņu vidū to grupu, kas ir par palikšanu Berlīnē. Bet maksa par šīs „salas" uzturēšanu esot augsta, it īpaši, ja satiksmi ar to vairs varētu uzturēt tikai ar benzīnu, ne oglēm.

Grūti būtu iedomāties rietumnieciski orientētu Vācijas valsti ar Berlīni kā galvaspilsētu, — raksta angļu „Economist". Berlīnei vairs nav nedz aizmugures, nedz ostas, Frankfurtei, turpretim, esot vecākas vesēlīgākas tradicijas. Berlīne gan nebūtu viennkārši pametama krieviem, bet ne tādēļ, ka tā būtu vienīgā vēlamā vai iespējamā Vācijas galvaspilsēta.

Vidusmēra vācieša viedoklī, kam būtu jāizšķiras par padomju vai amerikāņu okupāciju, mēģina raksturot „New York Herald Tribune" korespondents Hartrichs, kura uzdevumā kāds vācu žurnālists Frankfurtē uz ielas nointervējis ap 20 dažādu arodu un vecuma vāciešu, intervējamiem nezinot, ka viņi runā ar amerikāņu laikraksta pārstāvi. Secinājums ir tāds, ka pēc trīs gadu amerikāņu okupācijas vāciešiem amerikāņi nepatīk, bet vēl mazāk tiem patīkot krievi. Vāciešos plaši izplatīta pārliecība, ka „dažu stundu laikā" pēc tam, kad amerikāņi evakuētu Vāciju, kontroli pārņemtu padomju karaspēks vai vācu komūnisti. Tādēļ vācieši labāk vēlas amerikāņu okupācijas turpinājumu kā vienīgo drošību pret komūnistu uzkundzēšanos, kaut arī viņi ar amerikāņiem ļoti neapmierināti. Bez tam aptaujā izpaužas uzskats, ka Vācija seko pati saviem mērķiem.

Streiki Vācijā atslābst

Sākot ar vakardienu, Minchenē atkal atjaunojās tramvaju satiksme, jo 17.000 no 42.000 streikojošiem Minchenes metallstrādniekiem atsāka darbu. Bavārijas ministru prezidents Ehards valdības vārdā bija aicinājis streikotājus darbu nekavējoties atjaunot. Uz streika izbeigšanu mudināja arī Bavārijas arodbiedrību savienība.

Vēl turpinoties tramvajnieku streikam, ap 5000 Minchenes sieviešu trešdien pulcējās sociāldemokratu partijas organizētā protesta sapulcē pret pārtikas stāvokli. Sievietes bija ieradušās pa daļai divritenos un nemot līdzi ratiņus ar bērniem. Otrdien streiku sāka arī Nirnbergas tramvajnieki, bet Hanoverā un pārējā Lejassaksijā streiks no trešdienas atslāba. Amerikāņu joslā daļēji streiki notika arī Augsburgā, Ingolštatē, Nirnbergā, Štutgartē un citās vietās.

NYHT, BBC, DT uc.

Austrālija noraida padomju pieprasījumu — izdot baltiešu DP

Padomju Savienība pieprasījusi Austrālijas valdībai izdot tos baltiešu DP, kas tur pēdējā laikā ieradušies, jo tie esot padomju pilsoņi, pirmdien ziņoja Berominsteres raidītājs. Austrālijas valdība jau esot publicējusi atbildi uz šo iesniegumu. Austrālijas viedoklis tāds, ka baltiešu DP Austrālijā nav jāreģistrējas kā padomju pilsoņiem, un tiem arī neesot jābaidās par izdošanu. Bez tam paziņots, ka Austrālijas valdība neatzīst un arī nedomā atzīt Baltijas valstu — Latvijas, Igaunijas un Lietuvas inkorporāciju Padomju Savienībā.

Tas pats raidītājs ziņoja, ka IRO sagatavošanas komisijas sēdē Ženēvā Gvatemalas pārstāvis izteicies, ka viņa valdība esot ar mieru vēl šo vasaru uzņemt 50.000 Eiropas DP, lai ar to palīdzību iekārtotu jaunas lauksaimniecības kolonijas. Žurnāls „Esperanto" ziņo, ka Universālās esperanto savienības delegāts Gvatemalā Bonge stājies sakaros ar oficiālām iestādēm par projektu dibināt Gvatemalā starptautiskas apmetnes, pasākot jaunas rūpniecības nozares un vēlāk izveidojot starptautisku pilsētu. Iestādes esot projektam labvēlīgas un ieceļotājiem solot atvieglojumus.

Žīdu pasaules kongress iesniedzis IRO sagatavošanas komisijai memorandu, kurā lūdz pasteidzināt žīdu izvietošanu citās zemēs, vispirmā kārtā Palestīnā, lai žīdu DP iespējami ātri varētu atstāt Vāciju, Austriju un Italiju, jo tur tie ilgi vairs nevarot palikt.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 37 (142) 1948. g. 14. maijā
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

KAS JAUNS PAR MIERU

Pasaulē daudz runā par mieru. Tikai daži „kaŗa kūdītāji" norāda, ka nākotnē iespējams arī konflikts. Bet arī šie „kaŗa kūdītāji" jau nākamā teikumā apliecina, ka neredzot iemeslus, kāpēc, saprātīgi rīkojoties, bruņotu konfliktu nevarētu novērst. Kādi tad ir miera ticības pamatojumi?

Ticība mieram, šķiet, ir cilvēces vēlēšanās auglis. Pasaule nevēlas kaŗu, vismaz rietumu pasaule nē.

Rietumu pasaules spēcīgākā valsts ir ASV, kas pārņēmusi daudzus Lielbritānijas uzdevumus un pienākumus. Amerika arvienu bijusi opozīcijā kaŗam, jo tur valdība visspilgtāk pārstāv iedzīvotāju gribu. Bet individs nekad un nekur nav vēlējies kaŗu, gan mieru. ASV ir atteikušās no tradicionālās izolācijas politikas, bet tām tomēr trūkst imperiālistisku tieksmju un vēlēšanās pēc territoriāliem ieguvumiem. Abos beidzamos kaŗos ASV iestājās tikai tad, kad ilgāka neitrālitāte būtu nozīmējusi kapitulāciju agresijas priekšā. Bet kamēr citi neuzspieda Amerikai kaŗot, kamēr citu agresija nebija kluvusi acīm redzama, kamēr ASV neapdraudēja tieši, kamēr citās pasaules malās notiekošie konflikti bija lokāli, tikmēr Amerikas pilsonis un viņa valdība turpināja turēties pie miera.

Beidzamais pasaules karš prasīja milzum asiņu, kas pagājušos trijos gados nav piemirstas. Nesenie materiālie un cilvēku upuŗi tagad bremzē kaŗa runas un veicina domu, ka vēl arvienu iespējams miers, ka konflikts ir novēršams. Pēdējais karš patiesi prasīja baigu maksu. Ja saskaita tikai visu valstu kaŗa financiālās izmaksas vien, tad jau par šo summu varētu apdāvināt ikvienu pasaules ģimeni ar sešistabu ģimenes māju, dārzu un automobili un bez tam vēl katrai pasaules pilsētai, kuŗai 5000 un vairāk iedzīvotāju, uzcelt pa jaunai skolai un modernai slimnīcai.

Krievija, pēc rietumu novērotāju domām, arī nevēlas kaŗu, jo tāpat ir smagi izpostīta. Postījumu likvidēšana un jaunuzbūves darbs Padomju Savienībā prasīšot, pēc šo pašu novērotāju ieskatiem, gadiem desmitu ilgas pūles. Krievija nespējot kaŗot, pat ja tā to vēlētos, un krievi to arī apzinoties. Komūnisma internacionālo raksturu pasaule tomēr ir izpratusi. Tāpat izprastas ir internacionālā komūnisma ekspansijas tieksmes. Komūnisms cenšas sagrābt varu visur, kur vien tas iespējams.

Pašreizējā rietumu ciešākā uzstāšanās internacionālā komūnisma apkaŗošanai, pēc rietumu ieskata, arī ir solis pretim mieram. Rietumi ir pārliecināti, ka piekāpība vairs nav vietā, ka komūnisms jāaptur pašreizējās tā ekspansijas vietās. Bet viss tas mērķēts miera saglabāšanai, nevis kā priekšsolis konflikta rašanai. Pat Maršala plānu un palīdzību Grieķijai ASV apzīmē ar saukli: „Palīdzēsim Eiropai tagad un izvairīsimies no kaŗa," jo komūnisma apturēšana tagad novēršot kaŗa iespēju vēlāk. Arī Hitlera ekspansiju vēl 1935. gadā esot varēts apturēt bez militāra konflikta izraisīšanas.

Vēl jāatceras kāds ļoti svarīgs apstāklis. Otrais pasaules kaŗš nesaudzīgi samazinājis pasaules un arī ASV izejvielu krājumus. Tas pamanīts tikai tagad. Tā, piemēram, ASV atrodas 36 proc. pasaules naftas krājumu, bet kaŗā Amerika sagādāja 60 proc. patērētās naftas. Pašreizējās ASV naftas rezerves pietiekot vairs tikai 15 miera gadiem. Naftas krājumu draudošā izsīkšana pievērsusi uzmanību Tuviem austrumiem, kuŗu nafta arī bija tā, kas spieda grozīt ASV viedokli Palestīnas jautājumā. Nafta arī spieda ASV aizstāt britus Persijā, jo nafta ir ASV rūpniecības asinis.

Līdzīgi izsīkušas citas rezerves. Amerika varot vēl iztikt ar saviem vaŗa rūdas krājumiem 13 gadus, ar svinu 4 un cinku 10 gadus. Dzelzs rūdas gan tai pietiekot 100 gadiem, bet ik gadus jāķeroties pie zemākas kvalitātes rūdas, kas sadārdzina dzelzs cenas. Pat dzelzs atvietotājs alumīnijs draudot izsīkt. Speciālisti nopietni brīdina, ka vēl viens kaŗš pilnīgi izlaupītu ASV rūdu krājumus. Šis ir svarīgs saimniecisks arguments maksimālai piepūlei miera saglabāšanai.

Ir tikai viena lieta, kas Amerikā ierosina nopietnas un droši vien neērtas pārdomas. Tā ir atombumba, kas, šķiet, pagaidām vēl ir ASV monopols. Bet arī šis monopols paredzamā laikā izbeigsies. „Ko tad?" jautā daļa amerikāņu. Tas ir jautājums, kam nav atbildes. Un šis neatbildētais jautājums ir vienīgais, kas pa laikam sajauc visus argumentētos miera spriedumus. Taču par nepatīkamām lietām cilvēki cenšas nerunāt, un arī amerikāņi ir tikai cilvēki.

Nav mūsu uzdevums iztirzāt miera pamatojuma varbūtību. Fakts ir un paliek, ka miera jautājums ir Rietumu pasaules svarīgākā problēma un ka brīvo Rietumu vairākums, pamatoti vai nepamatoti, ir pārliecināts, ka mieru vēl iespējams saglabāt un ka bruņotais miers šobrīd vēl spēj novērst konflikta uzliesmošanu.

I. R.

Pirmie DP garīdznieki, kam izdevies sekot saviem draudžu locekļiem, dodas uz Beļģiju

„Pasaulē ir gan brīva tirdzniecība ar muskuļiem, bet aizliegts tirgoties ar garu," tāds bija izteikto domu un debašu kopsavilkums DP intelektuāļo profesiju pārstāvju konferencē Šveicē, par kuŗu rakstījām jau mūsu laikraksta iepriekšējā numurā. Paši DP konferencē ziņoja, ka nesekmīgi beigušies mēģinājumi izcelot un sākt jaunu dzīvi, liekot lietā savas kvalificētās zināšanas un spējas. Kāds 38 g. vecs poļu advokāts pastāstīja, ka viņš mēģinājis noslēpt savu advokāta pagātni, bet kad pieņemšanas komisija redzējusi vārdu „advokāts" viņa papīros, viņš noraidīts. Citreiz advokāts pieteicies emigrācijai par aitu ganu, un izturējis arī pārbaudi, bet atkal noticis tas pats.

Kāds žīdu ārsts-ķirurgs ir viens no laimīgajiem, jo kā ieceļotājs var turpināt savu praksi Francijā, kaut arī viņam jāapmierinās ar praktiska ārsta darbu laukos. Viņš deva padomu citiem akadēmiski izglītotiem DP, ka tiem jāsagatavojas prast pielāgoties līdzīgā veidā.

Konferencē dzirdēja arī uzmundrinošus vārdus par pūlēm, ko DP labā visā pasaulē veic brīvprātīgās organizācijas, starp tām YMCA, Pasaules baznīcu padome, Pasaules studentu palīdzība, Pasaules veselības organizācija u. c. To darbam līdz šim bijuši gan tikai viduvēji panākumi.

Amerikāņu sociālo organizāciju, kas darbojas Eiropā, pārstāve Petlaka ziņoja, ka paredzami uzlabojumi attiecībā par akadēmiskajām profesijām likumā par DP uzņemšanu ASV, ko pašreiz apspriež kongress.

Vatikāna izceļošanas biroja pārstāvis Killjons informēja par Svētā Krēsla interesi DP izvietošanas un darba jautājumā. Vatikāns uz Dienvidamerikas zemēm delegējis sevišķu sūtņi, lai noorganizētu komiteju ieceļotāju ieplūduma palielināšanai šajās zemēs un palīdzētu ieceļotājus izvietot piemērotā darbā. Vatikāna sūtnis Dienvidamerikā modinājis interesi par pozitīvas palīdzības sniegšanu kā intelektuāļiem, tā strādniekiem.

Līdz šim veltīgi bijuši DP pārstāvību lūgumi dēļ ieceļošanas atļaujām garīdzniekiem un citiem intelektuāļiem tajās valstīs, kur atrodas lielāks skaits kādas DP tautības strādnieku. Tagad tas izdevies Beļģijā ogļraktuvēs strādājošiem pareizticīgajiem poļiem un ukraiņiem: aprīļa beigās pie viņiem aizbrauca divi pareizticīgo garīdznieki no DP nometnēm Vācijā. Viņi garīgo aprūpes darbu veiks Litichā, kur strādā vairāki tūkstoši bijušo DP. Kā ziņo IRO, nākamajās nedēļās pirmajiem sekošot vēl 12 garīdznieki.

IRO

Vasaras nometnes bērniem

Kā informē IRO, ir cerības, ka arī šovasar pēc pagājušā gada parauga ar YMCAs un citu organizāciju atbalstu varēs iekārtot 14 dienu ilgu atpūtu speciālās nometnēs visiem DP bērniem 7—17 gadu vecumā.

Kad angļu valodas nepratējs ierodas Ņujorkā

LATVIEŠU AMATNIEKA INFORMĀCIJA PAR DARBA IESPĒJĀM ASV.

„Kad ierados Ņujorkā, sākās īstas nedienas, jo nepratu angļu valodu," raksta kāds latviešu amatnieks, kas nesen no Eslingenas aizbrauca uz ASV. „Biju gandrīz bezizejas stāvoklī. Lai man kaut cik palīdzētu, tad organizācija Church World Service sūtīja apmeklēt angļu valodas kursus. Tā, neko nestrādādams, bet tikai mācoties valodu, Ņujorkā nodzīvoju $2^1/_2$ mēnešus.

Jaunatbraucējam Amerikā nav iespējams atrast kvalificēta amatnieka darbu. Te atbraucis speciālists nedrīkst būt pat kvalificēta amatnieka palīgs. Šīs vietas atļautas tikai arodbiedrību biedriem. Ja nu vēl neprot angļu valodu, tad grūti pat ar visvienkāršāko nodarbošanos, jo darba spēka netrūkst. Daudz atbraucēju strādā Ņujorkas sērkociņu fabrikā. Tur runā arī krieviski, bet izpeļņa maza — tikai 85 centi stundā.

Amerikā neatzīst citur izdotus diplomus. Tie ir tikai pierādījums attiecīgu amatu prasmei. Lai varētu strādāt kvalificētu darbu, jābūt ASV izdotiem amata apliecinājumiem. Ar Church World Service palīdzību gāju eksāminēties savā specialitātē — elektriķa amatā. Man laimējās. Eksāmenu izturēju, bet ar piezīmi, ka savu licensi dabūšu tikai pēc tam, kad apmēram pusgadu būšu nostrādājis pie kāda cita elektriķa, lai tā iepazītos ar amerikāņu technisko terminoloģiju, elektrības noteikumiem un iemācītos angļu valodu.

Church World Service manu darba vietu izraudzīja Fort-Wayne, apmēram 3 stundu braucienā no Čikagas. Arī tur sākums izrādījās ārkārtīgi grūts. Biju lielās bažās par dzīvokli, uzturu un darbu. Church World Service beidzot panāca, ka tiku arodbiedrībā. Tajā pašā dienā dabūju darbu kādā elektrības savienībā. Tagad saņemu arī noteiktu algu — 2,5 dolaru stundā. Jāstrādā 8 stundas dienā un 5 dienas nedēļā. Mums tomēr ļoti daudz darba, kāpēc neesam brīvi arī sestdienās, bet par to maksā 100% vairāk. Arodbiedrībai par katru darba dienu maksāju 1 dolaru. Atskaitot atvilkumus, nedēļā nopelnu 91,25 dolarus. Dzīves iztikai 2 cilvēkiem katru nedēļu izdodam 25 dolarus. Sieva pagaidām nekur nestrādā, bet saimnieko mājās." M.

Austrālieši par baltiešu imigrantiem

Marta sākumā Dienvidaustrālijas pilsētu savienības sēdē Glenelgas pilsētas vecākais V. Allens ierosinājis nodarbināt Austrālijas pilsētu iestādēs baltu imigrantus. Šo priekšlikumu tūlīt centās apkarot Adelaides domnieks F. C. Lloids, apgalvodams, — ka starp baltiešiem esot daudz komūnistu. V. Allena priekšlikumu tomēr nodeva tālākai izlemšanai.

F. C. Lloida piekritēju Austrālijā tomēr nav daudz, ko rāda lasītāju vēstules Adelaides laikrakstu redakcijām. Tā cits Adelaides domnieks, arī Lloids, Ch. V. Lloids „Advertiser" raksta: „Mana vēlēšanās ir lasītājiem paziņot, ka tas ir F. C. Lloids, ne es, kas aizskāris baltiešu imigrantus Austrālijā. Es nepārtraukti saņemu pārmetumus par šo pretdarbību baltu ieceļošanai un būtu ļoti priecīgs, ja nākotnē šīs vēstules saņemtu F. C. Lloids." Tanī pašā laikrakstā P. Makdonalds raksta: „Nav pareizs F. C. Lloida pāragrais baltu imigrantu apvainojums. Man kā ierēdnim ir bijusi izdevība iepazīties ar šiem ieceļotājiem, un es atrodu, ka viņi visi ir ar lielu darba gribu un augsti vērtējamu stāju. Ir gan komūnisti mūsu pašu, austrāliešu, vidū, bet es neticu, ka domnieks F. C. Lloids varētu nosaukt kaut vienu iebraukušo baltiešu komūnistu." Vēl kāds cits austrālietis raksta: „Esmu pārliecināts, ka F. C. Lloids, apvainodams baltiešus par komūnistiem, nezina, ko runā. Baltieši nemeklēs darbu pilsētu iestādēs, jo to lielākā daļa apmācīta citām darba nozarēm un cer atrast darbu uzņēmumos un profesijās, kuŗas viņi vēlas. Jautājiet ik kuŗam šiem baltiešiem, ko komūnisti dara viņu zemēs un kādēļ viņi bīstas rakstīt saviem piederīgiem uz turieni, ja tie vēl tur dzīvo!"

Domnieks J. M. Sonters tanī pašā sēdē, kuŗā uzstājies F. C. Lloids, paziņojis, ka viņš kategoriski distancējas no Lloida uzskatiem. To darījuši bez viņa vēl daudzi citi domnieki. Arī no baltiešu imigrantu puses iespiesti vairāki raksti laikrakstos, lai atspēkotu F. C. Lloida pārmetumus.

Vispārējo austrāliešu noskaņojumu par baltiešiem raksturo „The Mail" ievadraksts: „F. Lloida runa rāda pilnīgu reālitātes neizpratni. Austrālijas lielākā vajadzība ir iegūt vairāk iedzīvotāju. Šī vajadzība nevar tikt izpildīta ar pašreizējo pieaugumu dzimstības ceļā. Saprotams, loģiski ir sagaidīt, lai jaunie imigranti būtu augstas kvalitātes, labi un čakli pilsoņi, un katram ir atļauts jautāt, vai baltieši atbilst vēlamam standartam. Bet visas pazīmes un novērojumi rāda, ka viņi ir tādi. Vienkārši taisnība prasa, lai mēs dodam viņiem iespēju pierādīt savu vērtību!"

Šie izvilkumi no austrāliešu laikrakstiem liecina, cik liela nozīme ir pirmo imigrantu labai stājai, čaklumam un godīgumam, lai netiktu aizcirstas durvis nākošiem imigrantiem. Katra acs svešā zemē mūs vēro.

A. M.

Nometņu dzīve

BALK priekšsēdis agr. Arnolds Šteinchards pēc ilgākas slimošanas ar plaušu iekaisumu izveseļojies un stājies pie savu pienākumu izpildīšanas. Līdz jūnijam viņš tomēr nometnes vēl neapmeklēs.

PAR LCK informācijas nozares biroja vadītāju iecelts mag. iur A. Cīrulis.

ANGĻU joslas skautu un gaidu vadītāju sanāksmē Horneburgā piedalījās arī LCP jaunatnes audzināšanas noz. vad. K. Lobe un dienvidjoslas skautu pr-ks J. Dombrovskis. Pēdējais pieņēma 18 jaunpaaugstinātu skautu vadītāju solījumu. Par angļu joslas skautu pr-ku ievēlēja A. Raiskumu, bet viņa līdzšinējā amatā par Vidzemes apg. pr-ku Kalniņu. Par kandidātiem vispārējām skautu priekšnieka vēlēšanām izraudzīja J. Dombrovski, A Ķiploku un A. Raiskumu. Jaunatnes audzināšanas padomes veicinājušas labu sadarbību ar YMCAs organizāciju un skolu.

MINCHENES Varnerkasernes visu DP tautību iemītnieki speciālā sarīkojumā tikās ar INKOF pārstāvjiem. Tautību vecākie savus tautiešus uzrunāja mātes valodā. Notika vairāki referāti. Runātāji uzsvēra, ka mums jāturpina cīņa par savām tiesībām tik ilgi, kamēr varēsim atgriezties savās brīvajās dzimtajās zemēs. Vienmēr esam apliecinājuši savu vienprātību un rietumu pasaules ideoloģiju. INKOF sēdeklis ir Minchenē, bet filiāles Rēgensburgā, Frankfurtē, angļu joslā un franču joslā. Pie komitejas nodibinātas emigrācijas, kultūras, tieslietu, studentu, preses un sporta sekcijas.

PAR LSK PILNVAROTO Austrijas amerikāņu joslā iecelts O. Siktars, bet par LSK vietējo pilnvaroto Rīdā — Dr. Ed. Spilners.

BLOMBERGAS baltieši, par godu savām zemēm — Latvijai, Lietuvai un Igaunijai rīkoja aktivitātes nedēļu ar mākslinieciskiem un sporta sarīkojumiem. Piedalījās baltiešu izcili mākslinieki. No Blombergas baltiešu tikai 850 cilvēku kopējās saimes sarīkojuma aktīvo dalībnieku vidū bija 194. Trīs baltiešu jaunās paaudzes tuvināšanai notika jaunatnes ugunskurs.

NOMETŅU pārkārtojumi paredzēti angļu joslā, izveidojot atsevišķas nodarbināto, vecu cilvēku un darba nespējīgo un transitnometnes.

VALKAS nometnē darbu sākusi Daugavas Vanagu grāmatnīca. To atklāja DV vietējās nodaļas priekšnieks A. Līdacis.

HANAVAS DP nometni apmeklēja padomju militārā misija, kas ieradās stiprā amerikāņu militārās policijas aizsardzībā. Nometnes ļaudis krievus uzņēma ļoti nedraudzīgi un izsniegto propagandas literatūru sadedzināja. Kādu DP, kas pret krieviem vērsās ar darbiem, amerikāņu militārā policija aizturēja.

MEMINGENAS latviešu nometnes Ed. Laiviņa un V. Zeltiņa vadītā radio darbnīca aizvadījusi 1 darba gadu. Visi nodarbinātie ir nometnes radio kursu absolventi, kas jau ieguvuši labu aroda prasmi.

AMBERGAS Ponda kazarmās kopš pagājušās ziemas dzīvo ap 700 latviešu, kas tur ieradās galvenokārt no Veidenes. Nometnē tomēr dominējošie ir 300 igauņi, jo latvieši līdz pat šim laikam nav centušies izvēlēt savu komiteju vai padomi.

„PALĪDZĒSIM savam tuvākam", ar šādu aicinājumu Lībekas YMCA griežas pie Lībekas tautiešiem, lūdzot ar ziedojumiem atbalstīt Lībekas latviešu slimnīcas darbību.

MELLES latviešu nometne likvidēta. Iemītnieki pārvietoti uz Oldenburgu un Volterdingenu.

ASV ir organizācija Youth of All Nations Inc, 16 St. Luke's Place, New York 14, N.Y., USA, kuras mērķis izmainīt jaunu cilvēku pieredzējumus, domas un izjūtas ar vēstuļu palīdzību. Organizācija saņem daudz lūgumu palīdzēt atrast vēstuļu draugus ASV. Arī laikrakstā The Christian Science Monitor, One Norway St. Boston 15, Mass. USA, ir nodaļa, kurā reiz mēnesī publicē to ārzemnieku vēstules, kas vēlas sarakstīties ar amerikāņiem un citu valstu pilsoņiem un apmainīties uzskatiem.

Angļu joslas DP būs jāmaksā par uzturu un pajumti

Angļu joslas DP, kas strādā algotu darbu un dzīvo nometnēs, tagad pašiem būs jāsedz aprūpes izdevumi sev un ģimenei. Kas no nometnes saņem uzturu, pajumti uc devas, tam jāmaksā RM. 7 nedēļā par sevi un par ikvienu ģimenes locekli, vecāku par 14 g., par pirmajiem 3 bērniem zem 14 g. v., RM. 3.50, bet par katru tālāko RM 3 nedēļā. No nometnes uzturu nesaņemot, attiecīgā maksa ģimenes galvam un ģim. loc. virs 14 g. v. ir RM. 3.50 un par pirmajiem 2 bērniem zem 14 g. v. RM. 1. Par citiem bērniem šai vecuma katēgorijā nav jāmaksā. Tiem DP, kas nometnē uzturu nesaņem, maksājumu kopsumma nedrīkst pārsniegt RM. 9 nedēļā. Rīkojums par jauno kārtību stājās spēkā 10. maijā.

Cita, tomēr pašu pasaule

6 DP tautību daiļamatniecības un amatniecības skati Štutgartē skatījuši vairāk kā 15 000 apmeklētāju, starp tiem vairums vāciešu un daudz amerikāņu. Izstādes panākumus labi raksturo dažu apmeklētāju ieraksti viesu grāmatā. Kāds vācu inženieris teicis: „Šī izstāde ceļ tiltus starp mūsu tautām;" vācu ārsts: „Šādas izstādes ir draudzīgākas par visām miera konferencēm"; mājasmāte: „Vislabāk man patika tepiķis;" poļu DP: „Pavisam cita pasaule, kaut gan mūsu pašu pasaule"; 3 ASV armijas seržanti: „Cik viss skaists, kaut tikai ko varētu nopirkt" un beidzot kāds anonims apmeklētājs: „Viss darināts tik skaisti, ka gribētos taisni zagt!"

Divi duči ermoņiku

KRATĪŠANA ŽĪDU DP NOMETNĒ VINDSHEIMĀ

Pagājušo otrdienu pl. 5 rītā žīdu DP nometni Vindsheimā, Bavārijā, pēkšņi ielenca amerikāņu joslas policijas vienības un uzsāka rūpīgi nometnes pārmeklēšanu. Nometnē, kuŗai ir ap 1700 iedzīvotāju, atrada lielus daudzumus gaļas un citu pārtikas līdzekļu, tūkstošiem paciņu cigarešu un simtiem amerikāņu dolaru. Pārmeklēšana izdarīta pēc militārās valdības rīkojuma, jo bija saņemtas ziņas, ka tur izveidojies melnā tirgus centrs. Iemītniekus, pie kuŗiem atrada lielākus pārtikas vai citu preču krājumus, nopratināja pretizlūkošanas aģenti. Pie kāda nometnes iedzīvotāja atrada trīs dučus sieviešu zeķturu, pie cita sešus pāŗus jaunu kurpju, vēl pie cita divus dučus ermoņiku. Kādā pagrabā atradās kauts teļš un puse vērša, dažos dzīvokļos lieli daudzumi kafijas, cukura, kakao, dārgu audumu un apģērba piederumu. Pie dažiem atrada lielas naudas summas markās. Daļa varēja uzrādīt multas zīmes, kas pierādīja, ka viņi preces saņēmuši no radiem ASV. Nometnes sieviešu pārmeklēšanu un pratināšanu izdarīja amerikāņu armijas izpalīdzes. Bija klāt arī divi armijas mācītāji un mediciniskais personāls.

NYHT

VĒSTULES REDAKCIJAI

I. Rīdzinieks, Nirnbergā

TEIKSIM PATIESĪBU

ASV prezidents Linkolns teicis, ka iespējams apkrāpt dažus cilvēkus visu laiku, visus cilvēkus kādu laiku, bet nekad visus cilvēkus visu laiku. — Arī komūnisms krāpa pasauli — bet šis laiks tagad ir pāri un taisnība laužas un izlauzīsies cauri meļu aizplīvurojumiem.

Mums nav jātaisa „propaganda". Mums visiem jāstāsta vienīgi taisnība, par sevi, par mūsu dzimtenes traģēdiju, par komūnisma īsto seju. Mēs esam aculiecinieki. Ikviens mēs varam rakstīt kā latviešiem ārzemēs, tā arī ārzemniekiem. Trimdas 100.000 latvieši ir garīgs spēks, un ja katrs no tiem liecinātu par komūnisma īstenību, tad pasaule uzklausītos.

Mums ir uzdevums ne tikai pret dzimteni, bet arī pret pārējo pasauli. Mūsu pienākums ir palīdzēt atvērt šai pasaulei acis, palīdzēt tai izprast komūnisma draudus. Mūsu liktenis, lai cik grūts tas būtu, ir brīdinājums pasaules demokratijām. Tieši tāpēc, ka komūnisms labprāt vēlētos mums tās plaši jāatvērt mutes, mums kā individam jāveŗ. Katram mums kā individam jāpaceļ sava balss un jāstāsta katram, kas mūs uzklausa, ko nozīmē komūnisms un cilvēka brīvības atņemšana. Nekādas komitejas nespēj un nespēs darīt to, ko var izdarīt katrs no 100.000 trimdas latviešiem. Ir labi, ka daudzi raksta uz ārzemēm. Ir labi, ka daudzi ar savām vēstulēm ir modinājuši ārzemēs nopietnas pārdomas. Būtu vēl labāk, ja visi sekotu šo dažu paraugam.

Latviešu stīgu kvarteta izcilie panākumi Anglijā

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO ANGLIJAS

Ar Latvijas sūtņa K. Zariņa un Latviešu biedrības Lielbritanijā priekšnieka K. Valdmaņa izkārtojumu, kopš 7. aprīļa Anglijā koncertē latviešu stīgu kva-tets, gūstot spožas kritikas un atsauksmes. „Suverenie latvieši", kā kvartetu nosaucis kāds angļu mūzikas lietpratējs, spēlējuši Bethovena, Brāmsa, Šuberta, Dvoržaka, Mocarta skaņdarbus daudzās Anglijas pilsētās (arī Skotijā). Kvartetu Anglijā līdz 2. maijam dzirdējuši vairāk kā 7000 apmeklētāju. Kvarteta koncertu turneja Anglijā turpināsies līdz maija beigām. Neskaidrs vēl jautājums par koncertiem Parīzē un Briselē, kā arī koncertu brauciens uz ASV.

Kvartets Anglijā ieradās pēc turnejas pa Zviedriju un gūst izcilus panākumus. Viens no Austrālijas mūzikas kritiķiem, kas ieradies Anglijā, pēc koncerta izteicās, ka latviešu kvartets, varbūt, pašreiz ir labākais Anglijā. Katrā ziņā, pēc daudzu mūzikas speciālistu atzinuma, kvartets ierindojams starp labākajiem pirmajiem pieciem stīgu kvartetiem pasaulē. Tie nav tikai pieklājības vārdi. To liecina izpārdotās zāles lielās un mazās pilsētās. Pārpildītas ir zāles tajās vietās, kur dzīvo un strādā latvieši.

„Suverenie latvieši" sniedz mūzikas veldzi latviešu trimdinieku pulkam viņa grūtumiem pilnajā ceļā. Karaliska ir viņu mūzicēšana spoži apgaismotās, greznās un vecās lielpilsētu koncertu zālēs, bet vēl karaliskāka tā ir tad, kad kvartes spēlē pustumšās skārda barakās, kur baltizeltaino sienu un kolonnu vietā ir dzelteni krāsoti ķieģeļi un skārda plāksnes, purpura priekškara vietā lēta zilā drēbe, smalki ģērbto lēdiju un sēru vietā latviešu trimdinieki. Dažs vēl savā zaļajā UNRRAs laikos dotā ģērbā. Bet mēs redzam un dzirdam tikai viņus, tāpat arī viņi. Kad pēc koncerta prasīju profesoram A. Ozoliņam, kā viņš jutās, spēlējot šādos apstākļos, meistars klusi atbildēja: „Es visu to neredzu. Es redzu tikai notis. Tikai dažreiz acis kož..." Un docents Ruševics piebilda: „Vai zini, skārda bundžās tonis gluži kupls."

17. kvarteta koncerts Anglijā notika Full Suttonā. Tā bija priecīga atkalredzēšanās tiem tautiešiem, kas kvartetu bija dzirdējuši Lībekā, kur 1945. gada 17. jūnijā notika kvarteta pirmais koncerts trimdā.

Full Suttonā, kādreiz latviešiem tik pazīstamā caurlaides nometnē Anglijā, kur tagad starp simtiem atbraucēju ir tikai reti tautieti, Brāmsa, Šuberta, Dvoržaka un prof. J. Vītola darbu atskaņojumu noklausījās ne vien Full Suttonas, bet arī apkārtējo nometņu latvieši, kas ieradās jau sestdienas vakarā (koncerts notika svētdien), bet arī igauņu, lietuviešu un citu tautību klausītāji. Klausītāju pulkā bija arī Full Suttonas nometnes direktors — latviešu labvēlis R. W. Lloids, kas ar savu atsaucību daudziem pašķīris vieglāku ceļu svešā zemē un apstākļos. Aplausi, sārtas rozes, sirsnīgu tautiešu rokas spiedieni un direktora R. W. Lloida atzinīgie vārdi bija pateicība māksliniekiem par divi patiesi skaistām stundām.

„Kā laukos," saka docents V. Ruševics, kad mazs pulciņš zvaigžņotā naktī pavadām retos viesus uz viņu mītnēm. Tās ir tādas pašas skārda barakas, ar dzelzs gultiņām, kādās guļ tūkstošiem latviešu trimdinieku. Doc. Vīnerts aizklāj logu ar pelēku segu, gādīgais „bloka vecis" Zvirgzdiņš steidz iekurināt mazo dzelzs krāsniti, un drīz vien mājīgs siltums apņem visus. Uz galda kādā traukā kvēlo tautietes Jurevicas sarkano rožu veltes, krāsnī deg ogles, sēžam uz gultiņu malām. Runājam par Latviju, par nākotni, par Vācijas, Zviedrijas un Anglijas koncertiem. Bet visām mūsu sarunām iet līdzi skumjas — sēras par prof. Jāzepa Vītola aiziešanu. Liekas, vissāpīgāk to izjūt profesors A. Ozoliņš, ilggadējs konservātorijas prorektors, Vītola audzēknis.

„Jā," klusi saka prof. Ozoliņš, „miris latvju mūzikas un mūziķu tēvs. Viņš bija arī mūsu kvarteta tēvs, draugs un labvēlis. Profesors bija tas, kas vienmēr kopa vārgo, bet dižciltīgo kamermūzikas ziedu. Tas nu ir atplaucis." Un prof. A. Norītis piebilst: „Ja dzimtenē gada laikā notika lielākais 6—8 kamermūzikas koncerti, tad trimdā divi ar pus gados esam spēlējuši 311 koncertos. Tas Latvijas apstākļos būtu — 39 gadu programma."

„Pēdējo reizi ar profesoru tikāmies Lībekā, 28. februārī, pēc koncerta," atceras doc. Vīnerts. „Jūs atkal aizbraucat, nezin kad redzēsimies," toreiz teicis profesors.

Kvarteta nākotnes nodomi iezīmējas ar plašu iespēlēšanu Dublinas radiofonā, tāpat BBC raidītājā Londonā. Maija beigās kvartets dosies atpakaļ uz Vāciju. Iespējams, ka tad būs skaidrība arī par koncertiem atpakaļceļā Parīzē un Briselē. Saņemts aicinājums braukt uz Dāniju. Amerikas braucienu kārto no divi vietām — no Londonas un IRO vadības Vācijā. No paredzētās koncertu turnejas Vācijās amerikāņu jos-

Latviešu stīgu kvartets. 1. rindā no kreisās — prof. A. Norītis, prof. A. Ozoliņš; 2. rindā — doc. V. Ruševics un doc. E. Vīnerts.

lā vajadzēs atteikties. Angļu joslā kvartets spēlēs Bad — Pirmontā. Protams, tie ir tikai nodomu apveidi.

Plēnē ogles. Ir pusnakts stunda. Un stāvot ap krāsniņu kā pie ugunskura, lokā mēs uz brīdi aizmirstam, ka esam svešumā. „Tas ir Latvijas gars, kas mūs pavada. Viņš palīdz mums dzīvot un izturēt. Tik daudz tautiešu esam redzējuši svešās zemēs. Tie nav piespiesti pie zemes. Tie dzīvo, jo Latvijas gars ir viņiem līdzi" — saka profesors Ozoliņš. Un šajā noskaņā, skaisto stundu izskaņā, mēs sniedzam rokas uz atkalredzēšanos nezināmā nākotnē. Vēl cīņa nav galā. Dzejnieka Raiņa vārdiem runājot, visvairāk apspiestie ir vistuvāk uzvarai.

Anglijā, 1948. g. maijā.

Jūlijs Vaivars

Aīda Niedra

DĀRZĀ

Kailas sievietes ābeļu dārzā smilgu
sudrabā tinušās trīs,
Pāri viņām dzirkstīgā kaisumā vēji
smaržas no tāluma dzīs;

Viena viz, kā jaunava bikla, apkārt
zeltainu bišu spiets,
Otra līgsmē un briedumā skauta,
gaišo muguru vērsmei liec;

Trešā skarba un tumša kā aka,
pāri zviļo nemiera bieds,
Ir šīs sievietes ābeļu dārzā
mūsu dzīvības krāšņākais zieds.

Uz Vasarsvētku sliekšņa

Kad zibeņi un pērkoņi izdārdinājušies pa debesu velvi, pēkšņas lietus gāzes devušas paraugu nometņu dušām, un bērni iztrakojušies ar maijvaboļēm, kas rīko savus lielākos manevrus visā gadā, — ir klāt laiks, kad kalendāri ziņo par Vasarsvētkiem. Šiem svētkiem nepiemīt tas spožums, kāds bija Ziemsvētkiem, kad svecītes un brīnumsvecītes apmirdzināja egli, vai Jāņu dienai, kad darvas mucas liesma satrauc cilvēkus uz dziedāšanu, alus dzeršanu, siera ēšanu un papardes zieda meklēšanu. Vasarsvētkos cilvēki paceļ acis pret pasaules lielāko spuldzi — pašu sauli, priecājas par zaļo cerību krāsu, kas mirgo no birzīm un pļavām, elpo svaigu gaisu ar ozona vitamīniem un ceriņu parfimu.

Vasarsvētki ir kā labs vīns, kas garšo ar mēru baudīts skaistā sabiedrībā. Tā kā dīpīši arī sevi uzskata, un, protams, arī ir skaista un laba sabiedrība, tad Vasarsvētkos nekādas izākstīšanās nav cieņā. Svētkus sagaidot, ļautiņi mazgājas balti jo balti. Sestdienā pirtī iet ļirum — ļerum. Lieliem pa vidu maisās mazie dīpīši, un visi cenšas iegūt pa pilītei no ķīmiskā savienojuma H_2O (ūdens).

Pirts allaž bijis labs ziņu birojs, tūlīt aiz virtuves un pārtikas izdales rindām, un arī svētku sestdienā var noskaidrot, vai rīt vai parīt būs jaunatnes iesvētīšana, kur būs kāzas, ko un kur var šo to nopirkt. Neiztiek miermīlīgā svētku gaidītāja sabiedrība arī bez incidentiem, bet tos izlīdzina ar prātīgiem vārdiem, piemēram:

„Un vecīts pirtī peras,
Kad pieduras, tad speras . . ."

Tā aprunātais „vecītis" tad arī aizmirst ķildoties, jo — rīt taču svētki! Bērni baltām mutēm, sasukātiem matiem un labu vecāku pamācību izvadīti tad skries laukā zaļajā pasaulē, tēvi un mātes trešo reizi pāršūdinātos apģērbos rāmi pastaigāsies, pīpmaņi apmainīsies smēķiem, raudzīsies ap ģimeņu dārziņiem, spriedīs par sīpoliem, nakts salnām un izpētīs galīgi, kas, kad un kur metīs atombumbu. Pirms tā vēl nekrīt, cilvēks rūpējas par meijām, par svētku noskaņu un sevi pašu, jo katrs sev taču tas tuvākais, to nevar noliegt arī Vasarsvētkos. Kā nu katrs būs par sevi rūpējies, tā arī svētkus nosvinēs.

Mets Metums

Ilze Šķipsna

OTRĀ KRASTĀ

NOVELE

(Beigas)

Visas tumšās domas un īgnums aizgrima kā negaisa mākonis vasaras debesu pamalē. Es smaidīju pie sevis, nevērodams citu braucēju ziņkāros skatus, un tik ļoti ilgojos viņu redzēt, ka būtu meties ūdenī peldus, ja vien tā ātrāk varētu sasniegt citu krastu. Viņa! Tikai redzēt viņu es gribēju, apsēsties blakus un nevaicāt nekā, netaujāt, kā gājis kalnos un ar ko viņa kādreiz te jau bijusi. Ak, es nemocīšu viņu ar saviem stāstiem un ļaušu, lai viņa klusē un pasmaida man kādreiz, ja viņai tas ienāktu prātā.

Tā es domāju, lēnām staigādams pa lielās laivas klāju, šad tad ieklausīdamies, ko laivas vadītājs, zilo cepuri pakausī atgrūdis, stāsta par apkārtni.

„Un te," stāstīja viņa lielā aizsmakušā balss, „kādā nobrukumā no lielā ezera viena daļa nodalīta, un tagad tas saucas Augšezers."

Es pārsteigts apstājos pussolī.

Augšezers . . . Par to taču mēs vakar bijām runājuši! Viņa noteikti negribēja turp braukt. Negribu, vienkārši negribu, viņa bija teikusi, un man šķita, ka biju samanījis viņas balsī tumšas bailes.

Laiva apstājās, es izlēcu krastā un steidzos pāri nogruvumam. Es mēģināju uzminēt, kas viņu šodien atviļinājis šurp, bet nevarēju. Atkal es jutu skaidri, ka bija kaut kas noslēpumains un man nezināms, kas viņu tirdīja un mocīja. Es skumu sevī, domādams par to, cik priecīgi mēs bijām sākuši savu ceļojumu, un nolēmu, ka šo pašu vakaru mums jābrauc prom. Viņa nedrīkstēja palikt šeit.

Ceļš bija plats un mīksts, daudzu gājēju iemīdīts. Bija vēla pēcpusdiena, cilvēku neredzēja un iedams klausījos, kā kalnu govju pulksteņi zvana gan sīkām, gaišām mēlītēm, gan vienmuļi un dobji.

Drīz biju sasniedzis Augšezeru, kas gulēja augsto klinšu starpā mierīgs un plats, raudzīdamies manī kā zaļa acs, bet es neskatījos ezera zviļajā skaistumā, manas acis meklēja viņu.

Lūk, viņa! Kādā līcī viņa sēdēja uz liela akmens pašā ūdens malā. Es steidzos viņai tuvāk. Vēl viņa nebija mani pamanījusi. Viņa sēdēja mierīga, galvu noliekusi, un lūkojās ūdens dzidrajā dzelmē, it kā gribēdama tur kaut ko saskatīt. Es brīdi lūkojos viņas gaišajā augumā un mīļajā sejā. Viņa! Viņa bija te! Mēs atkal bijām kopā — kādēļ lai mēs nebūtu prieka un laimes bērni?!

Es ātri lēcu pa glumajiem akmeņiem, kas apaļi kā pelēkas lāču muguras bija samesti krastmalā. Kad biju viņai jau gandrīz blakus, es skaļi iegavilējos un jautri saucu:

„Te tu esi, mazā bēgle!"

Viņa iztraucēta pietrūkās un skatījās manī izbrīna acīm.

„Ko tu te meklē?" viņa vaicāja sveši, it kā manis nemaz nepazītu, taču mani bija pārņēmusi jautra noskaņa un pārskalojis prieka vilnis, redzot atkal viņas gaišo seju.

„Mana mazā bēgle!" Es skaļi saucu, uzlēkdams uz akmens, kur viņa stāvēja.

Liekas, mana jautrība bija saviļņojusi arī viņu. Viņa veikli apgriezās un pārlēca uz nākamā akmens.

„Nenoķersi jau manis," viņa draiski meta ar roku un smējās. Mirkli man šķita, ka es dzirdu smieklos kaut ko aizlūzušu un sāpīgu, bet es nedomāju par to, es gavilēju skaņi un viegli un sekoju viņai.

„Nenāc, nenāc man klāt!" viņa brīdinot pēkšņi cieti teica un uzkāpa uz maza akmens, kas bija dziļi iegrimis ūdenī. Siltais vējš viegli noplīvoja viņas drānās.

Es apstājos.

„Tu iekritīsi ūdenī un saslimsi vēl," es teicu, gribēdams, lai viņa nāk atpakaļ, man pretī.

„Saslimšu?!" viņa negaidot iesmējās, un šoreiz es skaidri dzirdēju, ka tas nebija vējš, kas zobgalīgi skanēja viņas balsī. „Saslimšu? Hā, hā! Vakar tu būtu ļāvis, lai klintis nosistos!"

Netīkamas atmiņas sacēlās manī, un es gribēju kaut ko teikt, bet viņa noliecās un pasmēla dzidro ūdeni savā baltajā plaukstā.

„Nav jau nemaz auksts," viņa smiedamās iesaucās un spītīgi skatījās manī.

„Klausies, nāc nu krastā," es lūdzu, atcerēdamies, kā viņa vakar bija aizgājusi kalnos, un juzdams, ka manī aug tumšas bailes. „Nevajaga būt neprātīgai!"

„To es nezināju," viņa atkliedza man pretī un ēna iegūla viņas sejā. Viņa pagrieza muguru un uzlika kāju uz nākamā akmens, kas nedroši iegrima dziļāk ūdenī, saveldamies uz vieniem sāniem.

Es jūtu, ka nedrīkstu ilgāk kavēties un nākamā mirklī nostājos viņai blakus. Saķēris roku, gribēju viņu pārcelt uz droša pamata.

„Nost!" viņa pēkšņi iekliedzās ar sāpēm un niknumu balsī tik skaļi, it kā ilgi būtu to aizturējusi sevī, un atgrūda mani kā kaut ko uzbāzīgu un pretīgu. Pati viņa paslīdēja un sagrīļojās un, pirms es spēju viņu noturēt, man gar acīm noplīvoja gaišās drānas, un viņas vairs nebija.

Izbijies es noliecos un skatījos dziļumā, kas te sākās pie paša krasta. Gribēju lēkt viņai pakaļ, bet nākamā mirklī viņas gaišā galva iznira no ūdens, un zaļās lāses slapjajos matos iemirdzējās saulē. Es steidzīgi pārliecos akmenim un sniedzu roku, lai palīdzētu viņai izkļūt krastā, kas te bija tik akmeņains un grūti pieejams.

Nākamā mirklī manī ielija aukstas bailes. Viņa negriezās šurp pret krastu, bet straujiem, gariem vēzieniem peldēja prom. Viņa peldēja prom, arvien tālāk un tālāk no krasta, arvien dziļāk ezerā. Izmisis es saucu viņas vārdu, bet viņa likās nedzirdam un lēni slīdēja tālāk, kā apmāta ļaudamās ūdens glāsainajai varai.

Es stāvēju krastā apstulbis un nekustēdamies un pēkšņi ar griezīgu skaidrību sapratu to, ka ezers bija pārāk plats, dziļš un auksts — viņa to nevarēja pārpeldēt.

Tumša migla iesitās man acīs. Es nevarēju vairs paelpot, juzdams sevī aukstas šausmas. Es saucu viņu vēl un vēl, bet viņa nedzirdēja, un arī krastmalā neatsaucās neviens cilvēks.

Neprātīgas bailes mani pārņēma, un, pats lāgā nezinādams, ko daru, es skrēju uz lēzeno piekrasti, kur, šurp nākdams, biju redzējis vecu, melnu laivu. Pēc mirkļa es jau īros ar vienu nolūzušu irkli turp, kur vēl redzēju viņas slapjo galvu un slaidās rokas ceļamies un grimstam viļņu starpā. Saule dega debesu malā, un uguns liesmās es viņu vēl redzēju. Ak, neprātīgā, neprātīgā meitene!

Cīnījos visā spēkā un nebija vairs pārāk tālu — un tad pēkšņi nozviļoja ezers, un viņas vairs nebija. Tikai zaļš, aizvēries ūdens spogulis spīdēja man pretim. Irklis izsļuka man no rokām, un es nokritu uz laivas malas, mēmi raudzīdamies dziļumā. Man šķita, ka tam nākamā mirklī vajag atvērties un izlaist viņu. Taču ūdens tikai viegli trīsuļoja, lēni dzīdams laivu otrā krastā. Viņas nebija vairs. Saule aizslīdēja aiz kalniem. Es biju pavisam, pavisam viens. Es pārliecos laivas malai un iemērcu rokas līdz elkoņiem ezerā, gribēdams ar varu pārraut aizvērto ūdens vāku. Viņas nebija, nebija nekur. Tikai viļņi mierīgi skalojās ap manām rokām, un es nevarīgi vaicāju tiem, kāda gan bija dvēsele, ko es nebiju sapratis. Taču viļņi bija paslēpuši to dziļi sevī un neatbildēja.

Dziesmu vairoga koncerts

Reta darba griba un prieks, ticība savai mākslai un tās nākotnei jau no pirmās dienas bijušas Dziesmu vairoga pamati. Tādēļ arī šai nekādu vēju nesatricinātajai skaņu draugu kopai panākumu nav trūcis. Kalpodami latvju koŗa dziesmai un sekodami tās attīstībai arī tagadnē, Dziesmu vairoga ļaudis kalpojuši savai tautai, turklāt ne reizi vien līdzinādami ceļu ar savu dziedāšanu arī tur, kur pat diplomātiem ieeja grūta. Tā bija kādreiz Nirnbergā, pasaules presei dziedot, tā vēlāk, amerikāņus pārliecinot, tā bijis Nirnbergas operā, Minchenes vācu mūzeja zālē, tā vēl visiem atmiņā palikušajā pagājušo valsts svētku koncertā radiofonā un citur.

Arī pēdējā, 3. gadskārtējā koncertā Valkas jaukajā teātrī pagājušo sestdien valdīja pacilāta, Rīgas pavasara koncertus atgādinoša, noskaņa. Koŗa sastāvs gan salīdzinājumā ar pērno vasaru mazliet sarucis, taču ar savām 70 balsīm tas joprojām piederēs laikam pie kuplākajiem koŗiem, kādi patlaban mums vēl ir. Un šīs 70 balsis dziedāja krāšņi un vareni — gan maigumā, gan spēkā, turklāt aizvien noturoties tīrā, līdz beigām izturētā intonācijā un skaidrā rūpīgā, autoriem atbilstošā un saliedētā priekšnesumā, par ko, protams, vispirms pieminami A. Kalnāja diriģenta prasmes un mākslinieka nopelni.

Programma — ne jau no vieglajām: aizsaulē aizgājušā dziesmu lielmeistara Jāzepa Vītola plašās dimensijās sacerētā balāde Dukņu sils, Melngaiļa īpatnu skanīgumu meklētāja Daba un dvēsele, kantilēnas pārbaudījuma akmens — teiksmainās Graubiņa Nāves ējas, Ābeles kontrapunkta pērle Vai būs laime, paša diriģenta ne jau vieglu roku ņemamais pirmatskaņojums Dārgā dzimtene — visas tās skanēja droši un pārliecināja, ka arī šodien ar savu koŗu kultūru atpakaļ gājuši neesam. Tām blakām pirmajā daļā dzirdējām Dziesmu vairoga daudz skandināto Graubiņa īpatni savīto Tek saulīte, Vītola karalisko Karaļmeitu un šīs vasaras dziesmu dienās ietilpināto jauno V. Ozoliņa dziesmu Dzērves un ērglis, kas saistīja ar savu vienkāršo un sirsnīgo valodu. Otrajā daļā vēl nepieminējām reti dzidri izskanējušo E. Dārziņa senis jau tautā iemīlēto Mēness starus stīgo un tā paša autora simboliskās Lauztās priedes. Intīmā lirismā šai daļā atplauka arī A. Kalniņa Nakts dziesma. Pēdējā, tautasdziesmai veltītā daļa iesākās ar Jēruma šoreiz pavisam mēreni sabalsoto bāŗu dziesmu Ej, saulīte. Šai daļā blakus jau pieminētai Ābeles pērlei draiskā tempā klausītājus iepriecināja vēl tā paša autora jau populāra kļuvušā Ak kad un J. Kalniņa vecāka gada gājuma sabalsojums Redz, kur jāja. Vēl varētu pieminēt šo rindiņu autora sabalsoto Ko, jauna būdama.

Solo un duetu vietās korim saderīgi talkā nāca Zinaīda Ābele un Regina Kārkle.

Zāle bija stāvgrūdām pilna un ļoti atsaucīga, netrūka arī piedevu no iemīļotākajām dziesmām. Lai Dieviņš dod Dziesmu vairogam un viņa meistaram īstenot arī 4., 5. un tālākos gadskārtu koncertus!

Val. Bērzkalns

Chronika

Apdāvinātais jaunās paaudzes čellinieks Ingus Nāruns pašlaik atrodas koncertu turnejā pa amerikāņu joslas latviešu nometnēm. Pēc Vasarsvētkiem Nāruns koncertēs Nirnbergas rajona nometnēs. Klavieŗu partiju viņa koncertos spēlē Daina Pavasara.

Ilustrētā Vārda 28. numurs iznācis ar bagātu ilustrātīvu saturu. Raksts par daiļamatniecību, De Gasperi un Italija, Vai Grieķija izturēs, Atgriešanās pie reālitātes, Latvija — lauksaimniecības rekordu zeme, Elgas Kores novele Laiva, Kārļa Skalbes dzejoļi, „Īsapskats", laika kavēkļa uzdevumi, sports, karikatūras un humors.

Nometnēs izrādīs trimdā uzņemto latviešu filmu

Bavārijas apgabala latviešu komiteju 7. maijā apmeklēja Rīgas filmas direktors inž. A. Jekste, lai pārrunātu par trimdā uzņemtās latviešu filmas „Kas mēs esam un ko mēs gribam" izrāžu noorganizēšanu Bavārijas nometnēs. Filmu, kas uzņemta angliski, sinchronizēta latviski un kuras kopijas jau nosūtītas uz ASV un Kanādu, paredzēts demonstrēt arī Bavārijas militārās valdības augstākajām amatpersonām.

Inž. Jekste atstāstīja zīmīgu sarunu ar kādu angļu brigādes ģenerāli pēc minētās filmas izrādes Bad-Zalenflenā, angļu joslā. Ģenerālis latviešus pazīstot jau vairākus gadus un atzinīgi vērtējot speciālistu arodnieciskās spējas. Angļi gan nevarot saprast, turpinājis ģenerālis, kāpēc latviešu DP negribot šķirties no savām ģimenēm, jo angļu ģimeņu galvas un piederīgie vairāk kā pusi sava mūža pavadot šķirti no savējiem — uz jūras, kolonijās utt. Ģenerālis pats tomēr šādu latviešu vēlēšanos saprotot, jo cilvēki, kas daudzkārt pārcietuši visādas briesmas un zaudējuši savus tuviniekus, vēlreiz negribot šķirties no ģimenēm. Labvēlīga atrisinājuma panākšanai angļu sabiedrība jāpārliecinot, ka latviešu arodspējas ir līdzvērtīgas angļu speciālistu spējām un ka, uzņemot šos speciālistus, nepieciešams uzņemt arī viņu ģimenes. Šādu pārliecību anglos varētu radīt ar pilnīgu jaunu DP dzīves filmu, kurā skaidri būtu parādīta DP problēma visumā.

J. Amtmanis

Sirsnīgu pateicību

izsaku Šlezvigas-Holšteinas un Hamburgas apgabala latviešu pārstāvniecībai, tās kultūras un izglītības nozares vadītājiem par manas 35 gadu literārās darbības sirsnīgo atzīmēšanu, kā arī visiem, kas mani šai gadījumā iepriecināja un atbalstīja ar labiem vārdiem, ziediem un balvām.

Paula Jēgere-Freimane

Domāšana zem klajas debess

LATVIJAS LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE NO ANGLIJAS

Esmu daudzas reizes pats sev solījies laboties, bet velti. Tiklīdz pienākusi brīvdiena, es atkal kaut kur braucu, jo vēlēšanās pavadīt kaut pāris stundas ārpus hosteļa bundžas ir pārāk liela.

Mani šīrīta plāni gan bija stipri puritāniski. Es nepētīju, vai vējš pūš no Ziemeļjūras vai arī no Atlantijas — tik anglisks es vēl neesmu. Man pietika ar to, ka diena bija jauka, kā radīta, lai iegultos zālē un pasildītos saulītē. Es pats sev tēloju: es gandrīz pilnīgi aizvēršu plakstiņus, atstāšu tikai tādu mazu spraudziņu un tā, neredzot svešo fonu, varēšu skatīt tuvas un pazīstamas lietas — dzelteno pīpeni un blēdīgo zvirbulēnu.

Šādas apņemšanās vadīts, uzsāku nopietnu hosteļa teritorijas revīziju. Visapkārt, līdz pat apvārsnim, mūžīgi zaļās Anglijas pastelkrāsas. Bet man tās nepalīdz. Mūsu hostelis mītinas aerodroma metalla barakās. Angļu lauksaimnieki, savukārt, šogad ar lielu enerģiju uzplēš arvien jaunas un jaunas atmatas. Varbūt viņu rīcībai ir ļoti plaša jēga. Līdz pat baraku sienām, līdz pat aerodroma betonētiem ceļiem viss aparts un apsēts. Tur nebija tāda zāļu laukumiņa, kur varētu atgulties.

Viena illuzija, tā tad, atkal zudusi. Bet man pietika tipiskās DP neatlaidības, lai no savā nodoma tūlīt neatteiktos. Labi, es taču varu iet uz lielceļa un apmesties grāvmalā. Bet jau drīz vien konstatēju, ka šim lielceļam grāvju nemaz nav. Tieši tur, kur beidzās asfalts, sākās asu ērkšķu dzīvžogs, tādi te iejož gandrīz vai katru lauku. Protams, šim lielceļam ir arī tādi sānceļi, pa kuriem varētu nokļūt patiesi „plašās ganībās", bet katram šādam sānceļam ir arī savs kategorisks uzraksts: „Privāts". Un kas ir privāts, tas ir svēts un neaizkarams. Strādnieku valdības nacionālizācijas programma šo jēdzienu nav iedragājusi gluži tāpat kā [illegible] cilvēku iedzimtu jumu šķirās. Kādu brīdi stāvu un prātoju un, kad tas apniks, man citts nekas neatliek, kā sameklēt „Busstop" un brīdi pagaidīt.

Pēc kāršu spēlmaņu likuma, ka vispirms jāapskata pārējo spēlētāju un tikai pēc tam savas kārtis, es arī pirmā kārtā apskatu autobusa pasažierus un konstatēju to pašu, jau daudzkārt redzēto. Nevienam sievietes mētelim nav ādas apkakles — tādas še nevalkā, un [illegible] braucējas ir tikai sievietes. Un man tūdaļ jāatceras kādas vaļsirdīgas anglietes sūrošanās: „Tā jau laikam ir, ka dzīvē par visu ko dārgi jāsamaksā. Mums ir varena imperija, bet taisni tā izkliedējusi mūsu vīriešus visas pasaules vējos. Sakā, ka mūsu salai ienaidnieks nekad nevarēšot piekļūt, bet šī sala draud pārvērsties par sieviešu salu un es domāju, ka valdība dara ļoti gudri, ielaižot še ārzemju strādniekus."

LŪGUMS PRINCESEI ELIZABETEI

Angļu šoferis rūpīgi seko arī tam, kas notiek aiz viņa mašīnas, ar rokas mājienu caur lodziņu viņš parāda katrai sekojošai mašīnai, vai tā drīkst braukt garām. Es pētu šofera kustības un prātoju, vai es še Anglijā, pie kreisā braukšanas virziena, varētu vadīt auto? Man liekas, ka nekas īsti labs tur tomēr neiznāktu. Ja vien uzmanība kaut uz mirkli atslābtu, tad stūres rats droši vien pagrieztos pa labi un, protams, tas notiktu pavisam nepiemērotā brīdī un apstākļos. Uz šejienes ceļiem tomēr uzmanība nedrīkst atslābt ne mirkli, jo mašīnu kustība ir dzīva — bet tikai busu un kravas mašīnu kustība. Tikai pavisam retu reizi uz ceļa var ieraudzīt vieglo mašīnu. Vajaga, patiesi, būt ļoti svarīgiem apsvērumiem, lai benzīna taupīšanas nolūkos vieglo auto kustību likvidētu tik radikāli.

Bet galu galā, ne mans automobilis un ne mans benzīns! Daudz interesantāk skatīties, ka kāds jocīga izskata lauku Krancis mēģina ar mūsu busu skrieties. Kaut gan viņš mani ne redz, ne dzird, es viņam tomēr dodu draudzīgu padomu: „Tikai nekod vistas!". Jums tas varbūt liksies mazliet nesaprotami, bet mums abiem ar Kranci tā lieta ir pavisam skaidra, jo es lasu avīzes, bet viņš jaunāko informāciju ievāc pa savai modei. Jā, tikai pirms nedaudz dienām angļu cilvēku un, jādomā, arī suņu avīzēs bija ziņa, ka kāds cienījams kungs iesniedzis princesei Elizabetei lūgumu apžēlot viņa suni. Sunītis gan kodis vistas (par to tad tam arī nāves sods piespriests), bet citādi bijis pavisam labs un godīgs dzīvnieks. Princese lūdzējam atbildējusi, ka viņa iesniegums atstāts bez caurskatīšanas.

Es izbraucu no aerodroma. Šajās desmit minūtēs mēs esam pabraukuši garām jau diviem citiem aerodromiem un priekšā atkal ir kāds vien. No ārienes tie izskatās pēc melni pelēkiem metalla baraku ciemiem, bet ar saviem vareniem betona lējumiem tie gan laikam dzīvos tik pat ilgi kā šejienes romiešu laikmeta celtņu atliekas. Un kad nu priekšā saskatu vēl vienu aerodromu, tad man liekas, ka visa Anglija ir milzīgs peldošs aerodroms, kas ar noteiktu nolūku noenkurots pašā Eiropas kontinenta pievārtē. Kad pagājušā gadā mēs — Anglijā iebraukusi latviešu grupa — autobusā šķērsojām Londonu, kāds vecāks kungs skaļi smējās: „Un Hitlers bija iedomājies, ka viņi varētu šo pilsētu iznīcināt!" Jā, notika taču pavisam kas cits. No šiem aerodromiem cēlās gaisā lidmašīnas, kas satrieca Trešo valsti nekad nenovācamās drupās. Un te nu man jādomā par kariem, par tiem, kas jau bijuši, un par tiem, kas vēl būs. Man liekas, ka visi pārējie kari ir varējuši izcelties tikai tajos apstākļos, kad Anglija nav bijusi karam sagatavota. Uz to savus aprēķinus dibināja Vilhelms II un arī Ādolfs pēdējais. Varbūt, to pašu rēķina arī kāds tagadējais modernais monarchs. Ja Anglija būtu bijusi karam sagatavota, tad citi par karu pat runāt vairītos. Un tagad? Man liekas, ka tā ir Anglijas sūtība — zaudēt veselu rindu pirmo kauju un uzvarēt vienu vienīgo — pēdējo.

Še daudzie aerodromi, kuriem braucam garām, izskatās kā ieskaitīti valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā, tajos nav dzīvības, tie snauž kā Ērkšķrozītes miegā. Un ja tur redz staigājam cilvēkus, tad tie ir mūsu pašu hosteļu ļaudis, vācu kara gūstekņi vai arī sieviešu brīvprātīgās lauksaimniecības armijas dāmas. Tās bieži vien ir mūsu laukstrādnieku vai ogļraču deju partneres. Saprotama lieta, deju vakaros viņas ierodas civilā tērpā un, kā to prasa šejienes mode, bez zeķēm arī ziemā.

KĀ VILKU PIEMIN, TĀ VILKS KLĀT

Lūk, milzīgos divričos, kas krauti ar cukurbiešu vai kartupeļu maisiem, viena no viņām pašreiz izbrauc uz ceļa. Viņas tērps ir interesants militārisma un sievišķīguma mistrojums: garas zeķes, golfa bikses, armijas krekls un vējam palaisti mati. Viņas braucamais rīks ir tik liels un tik vareniem vēzieniem būvēts, ka atgādina Hanibala kaujas ratus. Lai tos pavilktu, ir vajadzīgs milzīgs šejienes zirgs. Mūsu vieglo vidzemnieku atpakaļ sveroties rati uzrautu gaisā. Šādi divriči „vieglajiem darbiem" ir katrā angļu farmā un blakus milzu sējmašīnām, kāpostu stādāmām mašīnām, auto — smidzinātājiem un kaļķu putinātājiem atstāj tādu pašu iespaidu kā no cementa izlietā dinozaurs Hagenbeka zooloģiskā dārzā Hamburgā, kur aiz gara laika iegriežas gandrīz katrs Venforfas transitnometnes iemītnieks, lai sākot ceļojumu pāri šaurākai vai plašākajai jūrai, vēl pēdējo reizi apskatītu Eiropas mērkaķus.

Pašam ar sevi nemitīgi pļāpājot, gluži nemanot esam sasnieguši pilsētu. Autobuss apstājas tieši kādā liela apavu veikala skatloga priekšā. Nepārmetiet mūsu dāmām — tā patiesi ir aina, kurai arī vīriešu cilvēks nevar vienaldzīgi paiet garām. Gaumes, elegances un solīduma sinteze. Gluži dabīgi, vai citam nauda nepaliek vai ne, bet mūsu vīrieši te parasti valkā brūnu zamšu ar biezpiena zolēm, bet sieviešu varētu savākt eksponātus veselai izstādei. Esmu pārliecināts, ka zooloģijas skolotāji uz turieni varētu vest veselu skolas klasi pēc otras, jo tur tad redzētu ap veidulēm apvilktus visādāko rāpuļu, kalnu kazu, ieleju ašu un ļoti daudz citu svešu zemju dzīvnieku fragmentus.

Ilgi gan neiznāk pie šī loga filozofēt, jo cilvēku straume mani aizrauj sev līdz. Ir sestdiena un pēcdienam vēl tirgus diena. No plašas apkārtnes pilsētā sabraukuši no darba brīvie ogļrači un zemnieki. Tie visi steidz iepirkties. Un redzot šo enerģisko apgādāšanos ar dažādām mantiņām, man nevilus jāatceras jorkšīriešu paruna: „Ja tu vispār vari darīt kādam ko labu, tad pirmā kārtā dari to sev". Krogi šinīs stundās ir slēgti, tāpēc garīgais uzņēmums tiek likts uz vēlāko pēcpusdienu ēdieniem, saldējumu un citrona, neiedomājami stipro angļu tēju, kurai patiesi nav nekā kopēja ar tāda paša nosaukuma dzērienu, ko mēs pazinām dzimtenē. Vai tam būs kāds sakars ar astmu, ģikti un zobu slimībām, kam Anglijā ir liela izplatība?

Cilvēku straume mani iespiež kādā laukumiņā starp tirgus būdām, kur kaut kas noticis. Kas īsti, to nezinu, bet man izdodas saklausīt ļoti gara auguma pilsētas policista vārdus: „Man ļoti žēl, cienītā kundze, man liekas, ka jūsu naudas maku nozadzis kāds profesionāls. Mums pēdējā laikā ir vairāki šādi gadījumi." Jau nākošā mirklī no vairākām pusēm atskan skaļi saucieni: laikrakstu pārdevēji steidz uz šejieni ar nule kā iznākušā pēcpusdienas laikraksta saiņiem. Netālu no manis iznirst vecāks vīrs ar ļoti enerģisku stāju un ļoti spēcīgu balsi. Viņš sauc tikai vienu vārdu — „finišs", bet to viņš dara bez mitēšanās un ar ļoti labiem panākumiem. Tirdzinieki laikrakstu ķertin izķer, turpat drūzmā atver un pēta pirmo lapas pusi. Tas notiek tajās dienās, kad krievu iznīcinātājs nogāzis angļu satiksmes lidmašīnu, kad maršals Sokolovskis aizcirtis Berlīnes kontrolkomisijas durvis un kad notikusi sintetiskā revolūcija Čechoslovakijā. Tāpēc arī „finiša" vārds manās dažādu skaņu pārkairinātās ausīs noskan ļoti divdomīgi un arī mani pensi steidzīgi ieripo avīžu vīra saujā.

Vispārējo ziņkārības iemeslu avīzē nav grūti atrast, tas patiešām ir finišs, kādu vietējo sporta sacīkšu finišs. Bet būtu pārspīlēts, ja teiktu, ka avīzē nekā nav par pasaules lieliem notikumiem. Otrā lapas pusē ir vairākas rindas ar diezgan drūmu stāvokļa vēstījumu, kas gan nobeidzas ar optimistisku cerību. Angļu lasītāju ārpolītika interesē daudz mazāk nekā mūs, kaut arī interese dažos gadījumos ir gluži vai slimīga.

SASTAPŠANĀS AR POLICIJU

Pēkšņi un negaidīti es atrodos mazā un tukšā ieliņā. Še ir tikai viens pārtikas veikals, un tur lielai dzeltenai piramīdai pielikts uzraksts — „Dānijas sviests". Es labi zinu, ka paši dāņi ēd margarīnu, bet sviestu eksportē. Tā ir kāda raksturīga iezīme lielajā pēckaŗa resp. jaunajā pirmskaŗa juceklī. Itaļi droši vien paši neēd apelsīnus, un franči nedzeŗ savu vīnu (viņu galvas patiesi ir kļuvušas krietni skaidrākas) — tas vajadzīgs eksportam. Angļi ziemu drēbinas un ieveduši ļoti skopu pārtikas sistēmu. Rietumu puslode sāk izberzēt acis no miega un izbrīnā konstatē, ka komūnistu rīcības metodes esot gauži līdzīgas nacionālsociālistiskām. Vai mēs to nestāstījām visu laiku? Jo, slimais jau mīl stāstīt par savām kaitēm bet veselam negribas to klausīties.

Vai es būtu pie tās sviestu pikas nostāvējis pārāk ilgi? Vai kāds to novērojis? Jeb tā ir tikai sagadīšanās? Man garām iet angļu policists, un, kad es pagriežu galvu uz viņa pusi, viņš man laipni uzsmaida: „Kungs bez šaubām ir ārzemnieks, vai nē? Vai kungs kādu gaida? Vai kungs būtu nomaldījies?" Un pirms es vēl pagūstu atbildēt, viņš jau ir izvilcis savu grāmatiņu, kurā sakopotas ļoti daudzas un dažādas dzīvei nepieciešamas ziņas. Es tad nu arī uzskatu par prātīgāku viņam paskaidrot, ka pēc tirgus burzmas esmu mazliet apjucis un vairs skaidri nezinu, kurā pilsētas pusē ir busu stacija. Jau pāris mirkļus vēlāk esmu laipni informēts par visiem iespējamiem ceļiem, kādi iet man vajadzīgā virzienā un šķiŗamies vēl draudzīgāk kā tikāmies. Bet manās, vienmēr aizdomu pilnajās smadzenēs, ir pavērusies kāda lūka un no tās reāli taustāmu atmiņu veidā izsprūk kāds nesen dzirdēts nostāsts.

Kādā pilsētā, kādā krodziņā daži Eiropas brīvprātīgie strādnieki tiksminājušies ap jauko džina un augļu sulu kokteilu. Tikmēr, tikmēr, kāmēr sākuši dziedāt. Jauko skaņu pievilināts, drīz ieradies arī policists. „Hallo džentlmeņi", viņš tūdaļ teicis, „patiesi, neko skaistāku vēl savā mūžā neesmu dzirdējis. Bet sasodīts, tur blakus namā dzīvo ārkārtīgi nemūzikāli cilvēki. Es baidos, ka viņiem tas varētu nepatikt." Eiropas brīvprātīgie strādnieki, kuriem katram ir sava galva uz pleciem, tūdaļ izvirza interesantu pretpriekšlikumu: „Veco zēn, ja tu paliec pie mums, mēs patiesi nedziedāsim, bet ja tu iesi projām, rausim atkal vaļā." Policistu tas apmierina. Eiropas brīvprātīgie strādnieki arī tur vārdu un vairs nedzied, un arī policists tur vārdu un paliek pie viņiem līdz pat krodziņa slēgšanas brīdim. Un tikai pēc tam noskaidrojas, ka par policijas kavēšanu veikt dienesta pienākumus katram Eiropas brīvprātīgā strādnieka kungam jāmaksā 5 mārciņas.

Bretfordā, aprilī.

Andrējs Grauds

JAUNAS GRĀMATAS

Tikko iznācis

Knuta Lesiņa romāns

„MĪLESTĪBAS ZĪMOGS"

Cena RM 9,—

Drīzumā iznāks:

R. Švarcbachs, FRANČU-LATVIEŠU VĀRDNĪCA, kabatas formāts, 532 lpp., **J. Kadilis, NENOZĪMĪGA PAŠSARUNA,** miniatūras, **SKAISTĀKĀS LATVIEŠU PASAKAS, prof. P. Šmita** izlase no viņa kopojuma 15 sējumos, 376 lpp., parastais formāts.

Minētās grāmatas Vācijā pasūtināmas tieši apgādā:

(14a) **Esslingen/N.,** Stuttgarterstr. 27-2

J. KADIĻA APGĀDS

Pārsteigums uz Vasarsvētkiem

Kādos apstākļos Maskavā publicēta sensācionālā vēsts par ASV un Padomju Savienības notu apmaiņu

ZĪMĪGI KOMENTĀRI PAR IESPĒJAMĪBĀM PANĀKT SAPRAŠANOS AR KREMLI

Pēc 1. maija svinībām Maskavā „New York Herald Tribune" korespondents ziņoja, ka saukļi, ar kādiem padomju ļaudis gājuši demonstrācijās, visumā bijuši līdzīgi tiem, kādus boļševiku partija bija noteikusi novembra revolūcijas dienai, bet tomēr licies, ka saukļi nav vairs tik izteikti naidīgi ASV. 8. maijā AP ziņoja no Maskavas, ka padomju presē jau vairākas nedēļas vērojams itin kā „ziņu pamiers". Prese un radio gan joprojām kritizējot Lielbritaniju un ASV, bet daudz mazākā mērā. Visvairāk ziņu esot par Tālajiem austrumiem, it sevišķi par Koreju.

Un tad nu 11. maijā TASS pārsteidza pasauli, publicēdams notas, ar kurām apmainījušās ASV un Padomju Savienības valdības. Jau maija sākumā ASV valdība piesūtījusi Kremlim notu ar ierosinājumu atrisināt domstarpības un pretešķības tiešu sarunu ceļā. Padomju valdība pēc vienas nedēļas pārdomām atbildējusi, ka priekšlikumam piekrīt.

Amerikāņu notā bijis norādīts, ka nav saprotama padomju pretestība Maršala plānam, un uzsvērts, ka tagadējo ASV valdības polītiku atbalsta lielākā daļa amerikāņu tautas, kāpēc arī šo polītiku turpināšot enerģiski un neatlaidīgi. ASV esot tikai miermīlīgi nodomi, bet padomju nostāja pēdējā laikā esot bijusi „smagas vilšanās avots". Padomju atbildes notā Molotovs paskaidro, ka padomju valdība ieņēmusi pozitīvu nostāju pret amerikāņu priekšlikumiem uzlabot attiecības abu valstu starpā tiešu sarunu ceļā. Tai pašā laikā gan padomju valdība nevarot piekrist amerikāņu apgalvojumiem, ka attiecību pasliktināšanās un stāvokļa saasināšanās būtu izskaidrojama ar padomju polītiku Austrumeiropā. Iemesls tam esot ASV valdības polītikas sekas pēdējā laikā. Kamēr padomju pakti ar Austrumeiropas valstīm esot domāti tikai jaunas vācu agresijas novēršanai, ASV atklāti radot atbalsta punktu tīklu, un amerikāņu prese un valstsvīri atklāti atzīstot, ka notiekot Padomju Savienības ielenkšana. Tāpat Molotovs vēršas pret nesen parakstīto Rietumeiropas valstu paktu.

Pārsteigums bija ne vien notu apmaiņa, bet arī veids, kādā tā kļuvusi zināma. Jau pirmajos komentāros, kas visumā vēl bija nedroši un, kaut sliecās uz skepticismu, tomēr pielaida iespēju, ka pēc aukstā kaŗa kulminācijas tagad sāksies parlamentāriešu gājieni ar baltiem karogiem, ieskanējās šaubas, vai padomju rīcība notu publicēšanā spēs veicināt abu lielo valstu attieksmju uzlabošanu. Angļi un amerikāņi aizrādīja, ka TASS, publicēdams notu saturu, vēl iekams amerikāņu vēstnieks Bedels-Smits paspējis paziņot to savai valdībai, pārkāpis visas līdz šim pieņemtās diplomātiskās formas.

Zīmīgi bija komentāri pirms Maskavas sensācionālā paziņojuma. Viens no visiespaidīgākajiem angļu laikrakstiem „Observer" izskaidroja rietumu izredzes saglabāt mieru šādā veidā: „Vissvarīgākais apstāklis ir tas, ka mums vajadzētu būt spējīgiem runāt ar Padomju Savienību balstoties uz patiesi eksistējošu, nevis iespējamu armiju spēku, iekams vēl Padomju Savienība būtu spējīga sākt atomisku karu. Tāpēc mums nepieciešams noteikts pārākums militārā spēka ziņā. Ja mēs to sasniegtu, tad var ticēt, ka kādu laiku iestāsies pieņemams miers ar Padomju Savienību."

„Observer" rakstā norādīts, ka Rietumeiropai ir 270 milj. iedzīvotāju, bet Austrumeiropai, ieskaitot pašu Padomju Savienību — 280 miljoni. Bez tam raksta autors domā, ka rietumnieki esot „pārāki par krieviem rūpniecības kapacitātē un strādnieku mākā". Pēc šī teorētiskā uzskaitījuma, tas pats autors tomēr atzīst, ka pašlaik praktiskā Rietumeiropas aizsardzība varot dibināties tikai uz 106 milj. iedzīvotāju piecās valstīs, kas parakstījušas Briseles paktu. Saimnieciskās grūtības ievērojami aizkavējušas bruņošanās rūpniecību. Šo iemeslu dēļ tagad un nākošajos gados efektīga Rietumeiropas aizsardzība neesot iespējama bez ASV līdzdalības.

Raksta autors secina, ka vienīgā cerība panākt pieņemamu vienošanos ar Padomju Savienību esot steidzīgi radīt kopīgu aizsardzības sistēmu, ar kopīgu sauszemes armiju vadību, iesaistot šai sistēmā arī ASV.

Viens no ievērojamākajiem angļu militārspeciālistiem ģenerālmajors Fullers tai pašā laikā „London Sunday Pictorial" vērtēja stāvokli ievērojami pesimistiskāk un jautāja, kur atrast bazes, „ja padomju armijas izdzītu mūs no Eiropas". Viņš domā, ka britu salas tādā gadījumā būtu vājš atbalsta punkts, jo tās pārāk viegli sasniedzamas ar lidmašīnām un jauniem ieročiem. Tādā gadījumā vienīgie drošie atbalsta punkti paliktu Afrika, kas flankē visu Rietumeiropu, un eventuāli Pireneju pussala. Lai nodrošinātu Pireneju pussalu, angļiem vajadzētu vismaz 100.000 vīru lielas, ārkārtīgi kustīgas armijas, un bez tam vēl spāņu armijas atbalsta ar dzīvo spēku. Būtu nepieciešama ļoti liela, labi organizēta un apgādāta partizānu armija, kas darbotos aiz padomju līnijām visā Eiropā.

Arī „Newsweek" Vašingtonas komentātors atzīst, ka Spānija, no militārā viedokļa raugoties, ir vissvarīgākais rietumu atbalsta punkts, jo Pireneju kalni varot kļūt „pirmā aizsardzības līnija", kur padomju armijas izdotos apturēt. Pagaidām aizsardzības pakta atslēga esot piecas Rietumeiropas valstis. ASV vajadzētu pastiprināt šo paktu ar to, ka arī tās viņu paraksta. Ļoti vēlams būtu, lai paktam pievienojas Skandinavijas valstis. Bet vai tās to darīs? Vēlams būtu iekļaut paktā arī Rietumvāciju. Bet vai Rietumvācijas apbruņošana no jauna nekļūtu par tiešu iemeslu kaŗam?

Volters Lipmans asi vēršas pret amerikāņu plāniem aviācijas un sauszemes spēku pastiprināšanu veikt līdz 1952. vai 1953. gadam. Viņš netic, ka pretinieks mierīgi gaidītu un noskatītos, kā šī lēnā pastiprināšanās notiek, un arī atzīst, ka pašreizējā situācijā izredzes uz izlīgumu pastāvētu tikai tad, ja pret reālu spēku liktu reālu spēku.

Šādā situācijā pasauli aplidoja vēsts, kas dažas dienas ļāva ticēt, ka pasaule varētu gaidīt ilgāku pamieru vai vismaz krietnāku atelpas brīdi. Pēdējie rietumu ārlietu ministru paskaidrojumi tomēr rāda, ka situācijā, kādu attēlojuši publicisti pirms sensācionālā Maskavas paziņojuma, būtībā nekas nav grozījies. A. Lp.

„Igauņu leģions" Zviedrijā

Zviedru laikraksts „Ekspressen" apgalvo, ka Stokholmā pastāvot centrāle, kas vervējot igauņu bēgļus kādam militāram brīvprātīgo korpusam. Jau reģistrēti ap 400 cilvēku. Leģionu formēšot Amerikā. Vervētāji solot brīvu braucienu uz ASV kopā ar ģimenēm un amerikāņu armijas atalgojumu. „Igauņu leģiona" lietu pašreiz noskaidrojot Zviedrijas igauņu vadība, zviedru drošības policija un ārzemnieku komisija.

Atkal 32 baltiešu bēgļi Zviedrijā

Stokholmas „Latvju Vārds" ziņo, ka maija sākumā Enongerā, Zviedrijas ziemeļos, ieradusies bēgļu laiva ar 26 baltiešiem, to vidū 18 bērniem. Laiva 18 stundas cīnījusies pret spēcīgu straumi un pieplūdusi ar ūdeni. Bēgļi tikai pēc ārkārtīgas piepūles izglābušies no nāves.

Austrālijas iecelošanas polītika

Melburnas „Sunday Sun", apskatot Austrālijas iedzīvotāju polītiku, konstatē, ka ģimeņu lielums strauji samazinoties un ka tāpēc Austrālijas iedzīvotāju dubultošana, kas trīskāršotu produkciju, iespējama vienīgi ar iecelošanu. 1947. g. Austrālija uzņēmusi 30 000 iecelotāju, no kuriem ⁴/₅ bijuši angļi.

Iecelošanas lietu kārtošanā Austrālija ejot jaunus ceļus. To zinātniski plānojot no dzīvokļu, darba vietu un ērtību viedokļiem. Iecelotājiem jāpiedaloties obligātos kursos Viktorijā, esot iekārtots iecelotāju reģistrs katra iebraucēja izsekošanai. Bez tam notiekot kampaņa pretārzemnieku aizspriedumu pārvarēšanai. Iecelotāji esot vēlami no angļu-sakšu zemēm. Kaut arī Anglijā, Kanadā, Dienvidafrikā un ASV esot iekārtoti iecelošanas biroji, tie nespējot dot vajadzīgo iecelotāju skaitu. Iecelotāju rezerves esot rodamas Eiropā — Šveicē, Holandē un Norvēģijā. Iecelotājus varot dot arī DP nometnes, DP uzņemšot ik gadus 12 000. Laikraksts ievietojis ar virsrakstu „Jauni austrālieši" arī latvietes Tamaras Upmales krāsu fotografiju. I. R.

Eiropas savienoto valstu ideja vairs nav utopija

Pēc Čerčila cīņas ar arodbiedrību pārstāvjiem

EIROPAS KONGRESS PIEŅĒMIS VIENPRĀTĪGU REZOLŪCIJU

Eiropas kongress Hāgā pēc četru dienu apspriedēm beidzies ar vētrainu kopsēdi, kurā Vinstons Čerčils sīvi cīnījās ar franču, beļgu un italu arodbiedrību pārstāvjiem, kas nebija apmierināti ar to lomu, kādu kongresa rezolūcijas ierādīja strādniekiem Eiropas jaunuzbūvē.

Čerčils, kas pirms tam bija paskaidrojis, ka tiešajās kongresa diskusijās nepiedalīsies, lai angļu strādnieku partija viņam pēc tam nepārmestu tieksmes dominēt šai kongresā, tomēr runāja un sīvi aizstāvēja nepieciešamību pieņemt rezolūcijas vienbalsīgi, lai ar to parādītu „daudzajiem Eiropas vienības ienaidniekiem", ka fronte pret tiem ir vienota. Par spīti tam, ka visapkārt bija uzraksti „Pīpot aizliegts", Čerčils runāja, pīpodams cigāru pēc cigāra, un beidzot arī panāca kompromisu.

Kongress tad arī vienojās par rezolūciju, kas ieteic radīt Eiropas sapulci, kuras uzdevums būtu pamudināt valdības uz federācijas dibināšanu. Tiešais Eiropas sapulces uzdevums būtu dot praktiskus padomus par Eiropas apvienošanos saimnieciskā un politiskā laukā, un juridisku jautājumu apspriešana sakarā ar federāciju un plānu gatavošana.

„New York Herald Tribune" ievadrakstā par kongresu uzsver, ka pēc tam, kad Maršala plāns jau apvienojis 16 Eiropas valstis, ar Briseles paktu likts pamats ciešākai Rietumeiropas valstu sadarbībai, un ar apspriedēm par Rūras internacionālizēšanu tuvināta iespēja kopīgu saimniecisku resursu izmantošanai, Eiropas savienoto valstu ideja vairs nav tik ūtopiska, kāda tā vēl nesen būtu varējusi likties. Kongress Hāgā, kam Čerčils ar savu personīgu piedalīšanos piešķiris ievērojamu autoritāti, tāpēc, pēc laikraksta domām, vērtējams visai nopietni.

NYHT

Kapēc Spānija nesper pirmo soli

HITLERS LABĀK BŪTU ĻĀVIS IZRAUT SEV ČETRUS ZOBUS, NEKĀ OTRREIZ RUNĀJIS AR FRANKO

Itaļu labā spārna sociālistu lideris Saragats Parīzē nesen teica runu, ka tagad demokratijām jāapvienojas, lai kopīgiem spēkiem izbeigtu Franko tiraniju Spānijā. Pa to laiku no Londonas Madridē ieradās sociālistiskās angļu strādnieku valdības delegācija, kurai bija uzdots uzlabot tirdznieciskos sakarus starp abām valstīm. Vai angļi „kukuļoja" Franko? Vai sociālisti aizstāvēja soļus, kas tikai vēl vairāk stiprinātu Franko režīmu? — jautā „Newsweek".

Šveices nedēļas laikraksts „Der Standpunkt" nesen ziņojumā no Madrides apgalvoja: „Spānijas neitralitāte divos pasaules karos radījusi zināmu nekarošanas tradiciju, kuras psicholoģisko iedarbību nedrīkstētu novērtēt pārāk zemu. Ja vispār ir kāds apstāklis, kas palīdzējis Franko pārvarēt krizi kopš 1945. g., tad tas ir apstāklis, ka viņš 6 gadus nav padevies nevienam kārdinājumam atteikties no neitralitātes. Ģenerālštabu priekšnieki tagad pamazām noskaidrojuši arī visietiepīgākajiem politiķiem, ka Eiropas apvienošana bez Spānijas piesaistīšanas būtu illūzija, bet joprojām daļa politiķu it kā gaida, lai Franko sper pirmo soli uz samierināšanos. Madridē gan neviens nevērtē boļševisma briesmas zemu, bet neaizmirst arī to, ka boļševisms var sasniegt Spāniju tikai pāri pusducim Rietumeiropas demokratiju līķu. Tāpēc nevajadzētu sagaidīt, ka iniciatīva izolācijas izbeigšanai varētu nākt no spāniešu puses."

Arī „Newsweek" atzīst, ka uz jautājumu par Spānijas turpmāko nostāju ir ļoti grūti atbildēt. Tā ka dažreiz vislabākā mēraukla kāda valsts vīra un viņa valdības gaitu izpētīšanai ir skatīšanās uz viņa agrākiem darbiem, šis laikraksts citē nupat iznākušu grāmatu „Spāņu stāsts", kuras autors Herberts Feiss no 1931. līdz 1944. g. bijis ASV ārlietu ministrijas saimnieciskais padomnieks, bet kaŗa laikā darbojies par priekšsēdi Iberijas pussalas operāciju komisijā, tādejādi gūdams tiešu ieskatu Spānijas saimnieciskos un politiskos darījumos. Grāmatā minētie fakti rāda, ka ASV ārlietu ministrija riskējusi ar Franko provocēšanu uz kaŗu daudz lielākā mērā, nekā to līdz šim domāja. Tāpat Feiss sniedz arī ļoti plašu pārskatu par Spānijas attiecībām ar ass valstīm kaŗa laikā, starp citu publicēdams līdz šim nepublicētus dokumentus.

Pēc Feisa ziņām Franko tikai vienā vienīgā gadījumā pats gribējis sākt kaŗu. Tas bijis pēc vācu uzvarām 1940. g. Viņš tad rakstījis Hitleram un izklāstījis savus priekšnoteikumus Spānijas iesaistīšanai kaŗā. Franko tomēr arī tad prasījis tik dauz kaŗa materiālu, territoriju un goda, ka nacisti nav gribējuši šīs prasības ievērot un sarunas beigušās bez panākumiem. Viens no neveiksmes iemesliem gan varējis būt arī Hitlera neapmierinātība par viņa vienīgo satikšanos ar Franko. Abi diktātori satikušies Hitlera salonvagonā, kas atbraucis pie Spānijas robežas. Runājuši deviņas stundas. Franko tīši runājis tik rupji un bezkaunīgi, ka Hitlers vēlāk Musolini teicis: „Labāk es ļautu izraut sev četrus zobus, nekā otrreiz runāt ar Franko."

Maršals nepiekrīt tiešām sarunām

(Turpinājums no 1. lpp.)

Vašingtonas politiķu aprindās, pēc AFP ziņām, otrdienas vakarā bijis vērojams „satraukts noskaņojums". Vispār bijusi vērojama neapmierinātība, ka TASS publicējis ziņu par notu apmaiņu, iepriekš nesazinoties ar amerikāņiem. Amerikāņiem, pēc šīs aģentūras ziņām, būtu labāk paticis ievadīt sarunas diplomātiskā slepenībā. Politiķi nešaubījās, ka Kremlis izšķīries publicēt ziņu, lai izmantotu to propagandas nolūkiem.

Pēc Reutera ziņām, amerikāņu prese asi kritizējusi ārlietu ministru Maršalu, ka viņš ļāvis Molotovam sevi „apspēlēt un iedzīt spraugā". Tā „Washington Post" trešdien rakstīja, ka Maskavas paskaidrojums par sarunām „saprotams ir propaganda" un amerikāņu valdība esot ļāvusi „notvert sevi peļu slazdos", ko uzstādījis Molotovs. „Peļu slazds" gan esot radies no ASV valdības patiesā, kaut neoficiālā mēģinājuma noskaidrot Kremlim Vašingtonas politiku. Sarunās valdība esot gribējusi paskaidrot arī, ka nesaistās ar „kaislīgo" pretkomūnistisko nostāju, kas Amerikā pašlaik sasniegusi kulmināciju. Bet politiskām aprindām tagad esot jākonstatē, ka padomju reakcija uz šiem mēģinājumiem pārsteigusi amerikāņus pilnīgi nesagatavotus. Prese tāpēc vairāk pārmet Maršalam viņa izturēšanos pret padomju reakciju, nekā par viņa nodomu vispār stāvokli noskaidrot.

Arī Londonas valdību padomju rīcība, pēc UP ziņām, pilnīgi pārsteigusi. Otrdienas vakarā kāds angļu ārlietu ministrijas pārstāvis paskaidrojis, ka par notu apmaiņu Londonā nekas nav bijis zināms un ASV valdība nav konsultējusi angļus pirms sazināšanās ar Maskavu.

Kā amerikāņu, tā angļu prese visumā apsveikusi Maršala paskaidrojumus un nostāju trešdienas vakara preses konferencē, asi nosodīdama TASS rīcību.

Pret šo rīcību nostājies arī Anglijas ārlietu ministrs Bevins, kurš paskaidrojis, ka ar šāda veida ziņu publicēšanu diplomātiskās attieksmes var tikai traucēt. Viņš arī no savas puses piebildis, ka ne Eiropas atjaunošanas programma, ne rietumu pakts nevēršas pret Padomju Savienību, bet domāti tikai Anglijas un citu valstu drošībai. Sarunām pēc Bevina domām nebūtu nozīmes, kamēr nav novērstas pastāvošās domstarpības dažādos institūtos. Pasaule grib mieru, bet to var nodrošināt tikai savstarpēja uzticība un savstarpēja sadarbība. Līdz šim komūnisti bijuši vienīgie, kas pierādījuši, ka negrib ar citiem sadarboties.

Francijas ārlietu ministrs Bido trešdienas vakarā ziņojis ministru kabinetam par sarunām ar amerikāņu un angļu diplomātiskiem pārstāvjiem Parīzē. Viņš piebildis, ka Francija būtu ar mieru piekrist visam, kas veicinātu miera nodrošināšanu. Līdzīgā garā, pēc BBC ziņām, izteicies arī Italijas ārlietu ministrs Sforca.

Maskavas radiofons trešdien izvairījās no tiešas notikumu noskaidrošanas, bet kādā raidījumā tomēr izteica atzinību rietumu valstu armijām „par piedalīšanos karā un par palīdzību uzvaras sasniegšanai".

Ceturtdienas rītā Štutgartes radio ziņoja, ka ASV vēstnieks Parīzē oficiāli atsaucis baumas, ka vēstnieks Maskavā Bedels-Smits būtu izsaukts uz Vašingtonu. Otrdien Bedels-Smits negaidīti ieradās Berlīnē un paskaidroja, ka viņš dodas atvaļinājumā, ko pavadīs Normandijā makšķerēdams. Atvaļinājums esot bijis izplānots jau pirms notu apmaiņas Maskavā.

BBC, TZ

Vai vislabākais ir nedarīt nekā?

Volters Lipmans vienā no pēdējiem ievadrakstiem par starptautisko stāvokli saka: „Vislabākais, ko var darīt UN stiprināšanai, rietumu un austrumu tirdzniecības atdzīvināšanai un Vācijas valdības radīšanai, pašlaik ir nedarīt nekā, vai darīt tik maz, cik vien iespējams, ļaujot dabai iet savu gaitu. Jo dabisko gaitu stingri balsta konstruktīvā un labā Eiropas atjaunošanas programma un stingrā nostāja pret militāru agresiju, kā arī demonstrācija, kas notika Italijā un apliecināja, ka Eiropa nav uzvarama ar aukstā karu. Bet dabiskiem notikumiem vajaga laiku, lai tie attīstītos. Nebūsim kā pārāk iedegušies dārznieki, kas izrauj jaunos dīgļus, lai apskatītos, vai nevaram dzīdzēt tos vēl ātrāk."

NYHT

DAŽOS VĀRDOS

Atteikties no troņa par labu savai meitai princesei Julianai nolēmusi Holandes karaliene Vilhelmīne. Viņa to darīšot septembrī savas valdīšanas „zelta jubilejas" gadījumā. Arī Juliana ir jau 39 gadus veca.

Jaunais ASV tirdzniecības ministrs Sojers paziņojis, ka viņa ministrija izstrādā jaunus plānus ASV ārējai tirdzniecībai. Sevišķu vērību veltīs Austrumeiropas valstīm, lai dotu tām zemēm, kas atrodas padomju iespaidā, iespēju pirkt preces ASV.

Norvēģijas karaļa klātienē Vinstonam Čerčilam Oslo universitātē pasniegts Dr. hist. hon. causae diploms.

Lielie angļu flotes un aviācijas manevri Ziemeļjūrā iesākās vakar. Pēc BBC ziņām, izmēģināšot jaunus kaŗa līdzekļus.

Visi ASV dzelzceļi ar prezidenta Trumena rīkojumu pārņemti valsts pārziņā, un to pārvalde uzdota armijas ministram. Rīkojums izdots 10. maijā, vienu dienu pirms paredzētā lielā dzelzceļnieku streika, kas draudēja apturēt visu satiksmi ASV.

Vēlēšanās Dienvidkorejā piedalījušies 80—92% vēlētāju, kaut gan vietām komūnisti ietekmējuši iedzīvotājus atturēties no vēlēšanām. Trīs dienu laikā nemieros nogalinātas 32, ievainotas 62 un apcietinātas pāri par 800 personu.

Pilnīgi bez opozicijas notiks vēlēšanas Čechoslovakijā 30. maijā, jo līdz noliktajam terminam nav iesniegts neviens opozicijas kandidātu saraksts. Vēlētājiem būs jāizšķiras vai nu par komūnistiskas valdības koalicijas — „nacionālās frontes" kopīgo sarakstu vai par baltu zīmīšu nodošanu.

Pirmo dižu lidmašīnu masu lidojumu pāri Atlantijas okeanam rīkos angļi, kas šovasar sūtīs pāri okeanam veselu eskadriļu dižu lidmašīnu, lai tās piedalītos parādē virs Ņujorkas. Lidmašīnas dosies ceļā pāri Islandei un Grenlandei.

Divas ekspedīcijas uz Grenlandi gatavojas nosūtīt franči. Pirmā, kas dosies ceļā jau drīzumā, grib izpētīt, kas atrodas zem 3 km biezas ledus segas, kas sedz gandrīz visu Grenlandi.

No Čechoslovakijas izbēgt izdevies arī slavenajam apavu rūpniekam Baťjam, kas, pēc BBC ziņām, apmeties „kaut kur Anglijā". Viņš izbēdzis kopā ar 27. g. v. dēlu.

Stipras un lielas komūnistu vienības virzās uz Mukdenu. Arī valdība koncentrē karaspēku. Gaida izšķirīgas kaujas.

Bijušais Francijas maršals Petēns no sava cietuma Žeji salā atrakstījis tieslietu ministrijai, ka viņam neesot nodoma lūgt apžēlošanu, bet gan viņš gribot lūgt, lai atbrīvo no cietuma viņa bijušos līdzstrādniekus. Francijā sākusies kustība par Petēna atbrīvošanu.

Ar izpletņiem lēkuši četri franču deputāti no aizsardzības komisijas, kas paši gribējuši pārliecināties par to, vai izpletnis tiešām drošs. Pēc viņiem lēkusi vesela rinda žurnālistu.

VASARSVĒTKU GADĪJUMĀ

Latvijas nākamais numurs iznāks trešdien, 19. maijā.

Angāds

Pierakstītas 700 lappuses, bet rezultātu nekādu

„NEWSWEEK" UN „ESPERANTO" PAR DP JAUTĀJUMU

Ja ASV kongress pieņemtu tā saukto Fellova likumu par 200.000 DP uzņemšanu nākamajos divos gados, ko tautas pārstāvju nama tieslietu komisija jau pieņēmusi, tad no piešķiramām 200.000 iecelošanas vizām 140.000 saņemtu katoļu DP, ap 40.000 žīdu, un atlikumu, ap 20.000 — protestanti, raksta amerikāņu žurnāls „Newsweek". Ja tautas pārstāvju namā likumprojektam ir labas izredzes uz pieņemšanu, jo to kā pirmās steidzamības jautājumu atbalsta republikāņi, tad senātā gaidāmas vētrainas debates, jo tur Fellova projektam pretim stāvēs otrs, republikāņu senātora Vileja projekts, apmēru ziņā tieši uz pusi mazāks. Bet kādu projektu arī pieņemtu, tas notiks tikai pēc garām debatēm.

850.000 DP Rietumeiropā jau tā gaida ļoti ilgi, un kongress visu laiku tikai runājis. Kā „Newsweek" atzīmē, 16 mēnešos tautas pārstāvju namā vien ierosināts 21 likumprojekts DP jautājumā. Stretona likumprojekts par 400.000 DP ielaišanu apgulās tieslietu komisijas imigrācijas apakškomisijā, kaut arī apspriedēs uzkrājušies materiāli, kas aptver 700 lapp. un pa lielākai daļai labvēlīgi projektam. Tāds pats liktenis piemeklēja Fergusona un vēl sešus citus likumprojektus.

Bet 1946. g. decembrī nodibinātā Pilsoņu komiteja DP jautājumā visu šo laiku nav kongresam ļāvusi mieru un DP jautājumu iekustinājusi arvien no jauna. Mēģinot noskaņot amerikāņu sabiedrību un kongresu labvēlīgi DP likumdošanai, minētā komiteja, kuras locekļos ir arī bij. UNRRAs direktors Lēmans, Ruzvelta kundze, bij. ārlietu ministrs Steteniuss, senātors Tafts uc., pagājušā gadā izdevusi 380.000 dolaru, bet šī gada pirmajā ceturksnī 150.000.

Vairākas kongresa komisijas pa šo laiku pašas pētījušas jautājumu Eiropā, un, piemēram, tautas pārstāvju nama Fultona apakškomisija pati apmeklējusi ap 250 DP nometņu Vācijā, Austrijā un Italijā. Šo komisiju ziņojumi ir labvēlīgi DP. Personīga iepazīšanās palīdzējusi likvidēt aizspriedumus, ka DP būtu galvenokārt žīdi un komūnistiski noskaņoti. Noskaidrojies gluži pretējais: tieši komūnistisko režīmu dēļ tie neatgriežas austrumos.

Reālāks DP jautājums kļuva, kad dažādu komisiju pētījumos atklājās, ka DP ir saimnieciska vērtība. ASV ir nodarbināti 60 miljoni iedzīvotāju, bet darba roku trūkst vēl arvien. Būvju sabiedrības sūdzas par namdaru, mūrnieku un apmetēju trūkumu, viesnīcniekiem vajagot ap 6000 pavāru, apģērbu rūpniecība arī meklē strādniekus, tāpat vēl citas nozares. Ziemeļu un Dienvidu Dakotas, Viskonsinas, Aijovas un Montanas štats, kas kaŗa laikā zaudējuši iedzīvotājus, tiem noplūstot uz rūpniecības apgabaliem, meklē šo robu izlīdzināt ar DP iecelotājiem. Daļa štatu organizējusi šim nolūkam īpašas izmeklēšanas komisijas; Aijova ziņo, ka varētu uzņemt 9000 DP, bet Minesota 9000 ģimeņu.

Tā DP jautājums no morāliskas problēmas pārvērties par saimniecisku. Bet joprojām DP likumdošanai ir vēl spēcīgi pretinieki.

DP jautājumam veltīts arī G. Agrikolas raksts Universalās esperanto savienības oficiālajā žurnālā „Esperanto". Autors atzīmē, ka starptautiskā prese visus DP „bāž vienā maisā" un apzīmogo ar vienu zīmogu, bet faktiski tā nav vis viena vienveidīga cilvēku kategorija, bet visdažādākās grupas: bēgļi no kaŗa briesmām, nacistu aizvesti strādnieki, politiski bēgļi uc. UN pienākums ir rūpes par šiem cilvēkiem, bet IRO budžets ir tikai 155 miljoni dolaru, no kuriem 30 miljonu vēl trūkst. Autors piemēra pēc min kontrastu, ka Grieķijas un Turcijas atbalstam resp. aizsardzībai paredzētās summas sasniedz 4000 miljonu dolaru.

Anglijā iznākošais starptautiskais žurnāls tālāk norāda uz aplamo „nokrejošanas" un ģimeņu šķiršanas politiku. Kaut gan zināmam bēgļu skaitam atrastas jaunas mājvietas, nometņu iedzīvotāju skaits tai pašā laikā samazinājies ļoti maz, jo vēl joprojām nāk klāt jauni bēgļi.

M. Č.

Mistiskais Glebs paša un viņa 10 000 leģionāri

Ievērojamākais arabu karaspēks pašlaik pēc speciālistu atzinuma ir „arabu leģions", kas nomināli skaitas Transjordanijas karaļa Abdulas „privātais" karaspēks, un ko vada Glebs paša — īstā vārdā brigadieris Džons Bagots Glebs, maza auguma vīriņš, kas izskatās pēc tipiska angļu skolotāja, viņš ir vēstures, filozofijas, antropoloģijas un archailoģijas speciālists un bez tam angļu armijas rezerves virsnieks ar ordeņu virkni pie krūtīm.

Arabu leģionam ir zināma līdzība ar daudzināto franču ārzemnieku leģionu. Tā locekļi pa lielākai daļai ir brīvprātīgie no visām apkārtējām arabu zemēm. Pēc oficiālām ziņām visā leģiona pastāvēšanas vēsturē neviens karavīrs nav no tā dezertējis, un tikai ļoti nedaudzi ir izstājušies. Šos 10 000 līdz 12 000 arabu karavīrus komandē štabs ar 15 augstākiem virsniekiem. Financiālos līdzekļus pa lielākai daļai saņem no Anglijas, kas savā laikā palīdzēja izveidot Tranjordanijas valsti un vēl tagad dod tās leģionam ap 8 milj. dolaru gadā. Visas apmācības norit pēc angļu parauga, lai gan cīņas taktika, saprotams, pielāgota tuksneša apstākļiem.

Leģiona lielākais spēks ir tā kustīgums. Straujos triecienos tas ir gandrīz nepārspējams, bet vēl nav zināms, kādas būtu šī leģiona spējas ilgākā un smagākā kaujā. Arabi jūtas labāk, ja var cīnīties strauja zirga vai kamieļa mugurā, nekā tad, ja viņiem jāslēpjas tuksneša ierakumos.

Leģiona ieroču sastāvs ir stingri sargāts militārs noslēpums, bet ir zināms, ka tā rīcībā ir artilērija, tanki, bruņotas mašīnas un motorizētas kājnieku daļas. Bez tam arabu leģions ir vienīgā arabu kaujas vienība, kas guvusi pieredzi otrā pasaules karā.

Leģiona komandieris ir viens no tiem mistiskajiem cilvēkiem, kas laiku pa laikam mēdz parādīties Vidējo austrumu vēsturē. No sava 50 g. ilgā mūžā viņš jau 27 pavadījis tuksnesī, laikiem kalpodams Anglijai, laikiem pats savai laimei un dēkām. Pirmā pasaules karā viņš piedalījies kā sapieru virsnieks, bet jau 1921. g. [illegible] Mezopotamijā un drīz pēc tam [illegible] Irakas robežpoliciju. 1930. g. viņš pievienojās pulkvedim Pikam, kas bija [illegible] Transjordanijas arabu leģionu. Vispirms viņa rīcība nodevā 150 vīru, un [illegible] jau bija pazīstams arabu vidū kā Glebs paša, sāka radīt kārtību starp tuksneša ciltīm 30 000 kvadrātjūdžu plašā apgabalā.

Viņš tolaik jau runāja arabiski un arī ģērbās kā arabs. Drīz pierādījās, ka šim augumā mazajam vīram, ar rētu zodā, ir mistisks iespaids uz arabiem. Reizēm viņš pielietoja varu disciplīnas uzturēšanai, bet pa lielākai daļai tika galā ar pierunāšanu. Tāpat ar pierunāšanu viņš panāca to, ka viņam sāka sekot visievērojamāko tuksneša šeichu dēli. Tagad šeichu lielākais lepnums ir tas, ka viņu dēli kalpo pie Gleba pašas.

1939. g. pulkvedis Piks atteicās no Tranjordanijas arabu leģiona komandēšanas, un Glebs paša ieņēma viņa vietu. Toreiz leģionam bija 43 virsnieki un 1062 vīri. Pēc tam tā spēks sāka strauji pieaugt. Glebs paša pastāvēja uz to, ka virsniekiem jānāk no pašu arabu vidus, un vislabāk no ierindas karavīriem. Zinādams cik karsti individuālisti ir tuksneša dēli, viņš zināmā mērā radīja visdemokratiskāko armijas iekārtu pasaulē. Katram ir atļauts izteikt savas domas kā par taktiku, tā arī par apģērbu vai citiem jautājumiem. Virsnieku algas ir tikai nedaudz lielākas par tām, ko saņem kareivji, uztura vai novietojuma ziņā nav nekādas starpības.

1941. g. leģions, kam tad jau bija vairāki tūkstoši vīru, palīdzēja apspiest nacistu ierosināto sacelšanos Irakā. Vēlāk leģions sekmīgi cīnījās pret Viši valdības franču spēkiem Sīrijā.

Glebs paša, kas pamazām modernizējis savu armiju, neatņemdams tai arabiskas īpatnības, tagad vairs neskaitās angļu armijas dienestā. Viņš tāpēc var palikt Palestīnā un darīt ko grib. Londonā gan cer, ka viņš pakļautos Anglijas valdībai, ja tā to pieprasītu.

NYHT

Ļoti izdevīgs automobiļu motors

Anglijā izgudrots gāzes turbīnu motors automobiļiem, kas darbināms ar gāzi, ar benzīnu, ar dīzeļu degvielu vai arī ar ogļu putekļiem un patērēs ļoti maz smērvielu. Izgudrojums, kas var revolucionēt auto rūpniecību, izdevies trim jauniem inženieriem, kas eksperimentējuši ar raķešu lidmašīnām.

60.000 skatītāju Francijas futbola kausa izcīņas finālā

HARIJA GAIĻA VIENĪBA ZAUDĒ — KĀRLIS ĀRENS PIE LATVIEŠU OGĻRAČIEM BEĻĢIJĀ — FRANČU FUTBOLA SLAVIENĪBAS AIZCEĻO UZ SPĀNIJU

Tā bija latviešu jaunā futbolista Harija Gaiļa lielākā spēle viņa mūžā, kad mūsu sportists franču 2. līgas vienības Lens sastāvā 9. maijā Kolumbas stadionā pie Parīzes uzskrēja laukumā, lai Francijas futbola kausa izcīņas finālā sacenstos ar slaveno Lilles izlasi. 60.000 skatītāju, to vidū Francijas republikas prezidents Oriols sveica futbolistus. Šajā stadionā, kur priekš 24 gadiem Parīzes olimpiskajā turnīrā Latvijas futbolisti zaudēja Francijai 0—7, risinājās saspringdzināta spēle. Lille 24. minūtē tika 1—0 vadībā, bet 15 minūtes vēlāk ogļraču vienības Lens uzbrucējs Stanis stāvokli izlīdzināja. Puslaika rezultāts bija 1—1. Labākais vārtu ieguvējs Francijas 1948. g. meistarsacīkstēs Barate no jauna pārspēja Lens vārtsargu, bet Stanis vēl reiz guva izlīdzinājumu. Jau likās, ka uzvarētāja noskaidrošanai vajadzēs pagarinājumu, kad 4 minūtes pirms sacīkstes beigām Barate savai vienībai nodrošināja 3—2 uzvaru. Tāpat kā pērn, atkal arī šogad prezidents Oriols, skatītājiem jūsmojot, Francijas futbola kausu pasniedza Lilles vienībai.

* * *

Franču izcilā futbola vienība Racing Club Paris viesojās beļģu pilsētā Saleröā un spēlēja 0—0 neizšķirti ar Olimpic Charleroi. Beļģijas latviešu laikrasts „Vēstnesis" raksta: „Skatītāju nedalītu atsauksmi ieguva parīziešu aizsargs — mūsu tautietis K. Ārens. Pēc spēles viņš viesojās pie latviešu ogļračiem Pondelupā. Savstarpējās pārrunās futbolists pastāstīja tautiešiem par savām sporta gaitām un apstākļiem Francijā. Pēc sportista domām dzīve Francijā arvien vairāk nostabilizējas un ir labāka nekā par to runā mūsu nometnēs Vācijā."

* * *

Franču sevišķi populārie futbolisti — „Melnā pērle" Bens Bareks un vārtsargs Domingo nākamajā sezonā spēlēs spāņu vienībā Athletico Madrid. Tas ir neaizstājams zaudējums viņu līdzšinējam klubam Stade Francais. B.

DR. G. DRILLIS AIZBRAUC UZ KANĀDU

Šajās dienās no Augsburgas uz Kanādu aizbrauca LSunFAP sporta medicīnas nozares vad. Dr. G. Drillis. Sporta medicīnas jautājumus turpmāk kārtos Dr. L. Vītola un Dr. K. Auškaps.

Jāņa Stendzenieka pirmais starts un pirmā uzvara jaunajā sezonā

ANGLIJAS MEISTARSACĪKSTES VIEGLATLĒTIKĀ — 3. JULIJĀ

Vēstule Latvijai no Anglijas

Mūsu šķēpa mešanas rekordistam Jānim Stendzeniekam šī gada pirmais starts izgadījās ļoti nelabvēlīgos laika apstākļos — lietū un vējā. Pēc 6 stundu brauciena autobusā, bez atpūtas viņš sacīkstēs Bostonā, metot ar metalla šķēpu, tomēr sasniedza 65.65 m rezultātu. Gauži vāji izrādījās Stendzenieka angļu konkurenti. Otrās vietas ieguvēja sasniegums bija tikai 37 m. Lodes grūšanā uzvarēja latvietis Jankovskis (11.80 m). J. Stendzenieka nākamais starts paredzēts 15. maijā Londonā, bet pēc tam 29. maijā un 5. jūnijā. Anglijas starpapgabalu meistarsacīkstēs, kas sāksies 17. maijā, mūsu sportistam nav atļauts startēt.

Teicamu konkurenci Stendzenieks laikam iegūs vienīgi 3. jūlijā, kad Vimbledonas stadionā notiks Anglijas meistarsacīkstes un mūsu atlētam vajadzēs aizstāvēt pērn izcīnīto titulu. Šogad gaidāma daudz lielāka ārzemnieku konkurence nekā pagājušā vasarā.

Latvijas līdzstrādniekam rekordists izteicās: „Londonas olimpiskajās spēlēs man vajadzēs būt tikai skatītājam. Visumā tomēr jūtos labi. Dzīvoju gan viens pats, bet trenēties varu netraucēti. Trenēju arī dažus angļus, taču jābrīnās, cik viņiem grūti izprotamas mešanas disciplīnas."

Londonā, maijā.

P. N.

DP sporta svētki — 31. jūlijā un 1. augustā Nirnbergā

DP sporta svētku galvenās sacensības vieglatlētikā un peldēšanā notiks 31. jūlijā un 1. augustā Nirnbergā, nolēma INKOF sanāksmes dalībnieki 7. maijā Minchenē. Šajā sanāksmē no latviešiem piedalījās BALK vicepriekšsēdis doc. J. Amtmanis, pasaules YMCAs pārstāvis K. Dzirkalis un treneris V. Lagzdiņš. Doc. J. Amtmanis aizrādīja, ka jācer sacensību teicama izdošanās, jo INKOF šo sarīkojumu organizē ar IRO un pasaules YMCAs atbalstu.

Sacensību programmas izstrādāšanai 19. maijā pl. 10 Ansbachā, IRO telpās (Promenādē 24) notiks visu tautību vieglatlētikas un peldēšanas speciālistu sanāksme. DP basketbola turnīrs lietuviešu vadībā risināsies 17. un 18. jūlijā Mitenvaldē. Katra tautība piedalīsies ar 1 sieviešu un 1 vīriešu vienību. Tās jāpiesaka līdz 15. jūn. (Augsburg-Hochfeld, Leybolstr. 1/II-3, FASSK). Arī volejbola turnīrs notiks Mitenvaldē. To 26. un 27. jūnijā rīko ukraiņi. Vienības piesakāmas līdz 10. jūn. (Mittenwald, Jägerkaserne, Butschatky). Pagaidām ir doma, ka sacensībās piedalīsies tikai vīrieši. Ja turnīrs notiks arī sievietēm, tad sekos tuvāka informācija. Futbolā katras tautības vienībai ar katru jāizspēlē 1 sacīkste pēc savstarpējas vienošanās. Lai turnīrs izdotos, tad ik tautībai jāuzņemas 3 sacensību noorganizēšana. Igauņi, piemēram, domā, ka viņi to spēs. Viņi sacīkstes vēlas rīkot Augsburgā vai Geislingenā, ukraiņi Eslingenā vai Vircburgā, lietuvieši Augsburgā, dienvidslāvi Landshutē vai Bad Aiblingenā un poļi Ingolštatē vai Augsburgā. Pieteikumi, reģistrējot arī 2 tiesnešus, jāiesūta līdz 25. maijam Minchenē (Lamonstr. 21, INKOF Sportsektion). Pirmajām spēlēm jāsākas 20. jūnijā. Tautību pārstāvju sanāksme notiks 29. maijā. Par boksu, galda tenisu, šachu un volejbolu sievietēm drīzumā būs tuvāki norādījumi. Gaidāmie sarīkojumi prasīs daudz pūļu, kāpēc gribētos lūgt, lai latviešu sporta darbinieki savu prasmi parādītu visā pilnībā. Pie šī pasākuma čakli strādājis arī BALK vicepriekšsēdis doc. J. Amtmanis, kas kādreiz pats bija rosīgs Latvijas ...ngrotāju biedrības saimes loceklis.

V. Lagzdiņš

Mūsu jaunieši — baltiešu labākie basketbolisti Vācijā

Baltiešu jaunatnes meistarsacīkstes basketbolā mūsu jaunieši, pēc lieliskās spēles ar lietuviešiem, 9. maijā Vircburgā pret igauņiem nedarbojās tik teicami kā iepriekšējā sacensībā, bet guva tomēr iespaidīgu uzvaru, izcīnot baltiešu meistartitulu. Igauņi spēlēja primitīvu basketbolu, taču sākumā bija līdzsvarīgs pretinieks mūsu zēniem. Puslaiks beidzās 22—13 latviešu labā. Mūsu vienībā pēc tam brīdi darbojās rezerves spēlētāji. Beigās laukumā atkal bija pamatsastāvs un latvieši, galvenokārt ar straujā Baumaņa gājieniem izcīnīja 55—28 uzvaru. Baumanis ieguva 26 p., Raiskums 9, Erdmanis 8, Liena 5, Baikšitis 4, Richters 3, Kozlovskis, Klaviņš, Kuģis un Nikitins 0. No Eslingenas nebija ieradies Kirsis. Nepārprotami labākais tās izrādījās Daugaviešu virslīgas vienības spēlētājs Richters. Žēl tikai, ka viņu izmantoja dažādos postenos. Šī jaunieša bumbas technika un spēles izpratne ir pārāka par daudzu mūsu vecāks paaudzes basketbolistu sniegumu. Atzīstami spēlēja arī virzburgieši Baumanis un Liepa, bet pārējie citkārt darbojušies sekmīgāki. Igauņiem visvairāk punktu ieguva Pilts (11), Vīleps (9) un Upsi (8). Arī volejbolā 15—9, 15—5 uzvaru guva latvieši (Baikšitis, Liepa, Kozlovskis, Richters, Siliņš un Mergims). Mūsu jaunieši ir baltiešu meistars kā basketbolā, tā arī volejbolā. Veicas panākumiem mūsu sportisti sirsnīgi sveic šos panākumus! L. Lusārs

LATVIEŠU BASKETBOLISTI SPĒLĒ BEĻĢIJĀ

Ārzemju sportistiem Beļģijā nav atļauts organizēt savas basketbola vienības. To tur var darīt tikai pēc 2 gadu nodzīvošanas. Mūsu basketbolisti, kas nodarbināti ogļraktuvēs, tāpēc spēlē Hainauta apgabala beļģu vienībā US Centre. Vienības kodolu veido bijušie Esslingenas YMCAs un Frankfurtes darba rotas spēlētāji — J. Ozoliņš, K. Ozoliņš, H. Skrastiņš, G. Sperliņš un P. Kroders. Tiem vēl pievienojas vieglatlētikas rekordists V. Teteris, A. Arājs un V. Gulbis. Vairākiem no šiem sportistiem nav sveša trenera Rich. Dekšenieka skola. Līdzšinējie panākumi ir teicami. Jau iegūtas tiesības turpmāk spēlēt augstākā līgā. Pašreiz notiek kāda laikraksta dāvāta kausa izcīņa. US Centre vīri šajā turnīrā vēl nav zaudējuši nevienu spēli.

Mūsu izlases boksera Žaņa Šmita jauna uzvara: 8. maijā Augsburgā vācu biedrības BSV sastāvā sacīkstē pret Turnerschaft Regensburg latviešu sportists, pilnīgi pārvaldīdams situaciju ringā, 6. gājienā ar knock-out pieveica vācieti Zīlbaueru. Šmits Vasarsvētkos Štutgartē cīnīsies Dienvidvācijas amatieru meistartitula dēļ pusvidējā svarā. Viņa pretinieks būs Dienvidvācijas 1947. g. vidējā svara meistars Mornhinvēgs, kuru mūsu bokseris jau reiz pārliecinoši uzvarējis.

Lai izbēgtu no nāves gadījumiem boksā, ASV projektē, ka katram bokserim, kas zaudē ar knock-out, 6 nedēļas pēc tam aizliegts piedalīties sacīkstēs. Paredzēti arī vēl citi ierobežojumi.

Visa Hamburga pašreiz runā par Makša Šmelinga un Valtera Neuzela boksa cīņu, kas risināsies 23. maijā Hamburgā. Abu pretinieku kopējais vecums ir 84 gadi.

Austrijas futbola kausu izcīnīja Vīnes Austria vienība, kas finālā uzvarēja Admiru 2—1.

„Quer durch Berlin" sacīkstes, kurās agrāk tik daudz laurus plūca arī latvieši, 9. maijā notika 20. reizi. Pirmās vietas atkal ieguva iepriekšējā gada uzvarētāji: 25 km skrējienā pārākais bija frankfurtietis Borns (1:26:44,0 st.) un 20 km soļojumā braunšveigietis Litge (2:08:15,0 st.).

Jauns Francijas rekords vieglatlētikā: olimpisko kandidātu pārbaudes sacīkstēs trīssollēkšanā Bobins lēca 14,58 m.

200 m kraulā 2:15,0 minūtēs peldēja zviedrs Olofs Olsons, izvirzoties pasaules labāko kraula peldētāju vidū.

Šveices ledushokejisti brauc uz Ga-Pa! Viņu viesu spēles Vasarsvētkos būs viens no ievērojamākiem notikumiem Vācijas sporta dzīvē. 16. maijā viesi sacentīsies ar latviešu „okupēto" HC. Augsburg vienību. 16. maijā pl. 4,50 rītā no Augsburgas uz Ga-Pa aties speciālvilciens, kas no Ga-Pa atpakaļ uz Augsburgu dosies pl. 22.50. Iekārtots tā, lai braucēji varētu noraudzīties arī plašas motorsporta sacīkstes.

Augsburgas latviešu sportisti viesojās Dinkelsbīlē un guva 3 uzvaras pret dinkelsbīliešiem. Basketbolā augsburģieši (Zulps, Kalniņš, Ķiesners, Blaumanis, Cubīns, Doškins) pieveica mājiniekus (Dž. Melnbārdis, D. Melnbārdis, Serdāns, Reimanis, Pagainis, Spilners) 46—32 (21—11), volejbolā viesi uzvarēja 14 pret 16, 15—9, 15—12 un galda tenisā 5—1.

Vai ir pareizi, ka Baltijas meistarsacīkstes basketbolā un volejbolā nenotiek Lībekā, lasām jautājumu A. Vinčela un B. Čečina vadītā mēnešraksta „Latvju Sports" aprīļa numurā, kas tikko iznācis. Pareizi vai nepareizi, bet pret sacensību rīkošanu Lībekā iebildumus cēla igauņi un lietuvieši, kādēļ vienīgā izeja palika sacīkstes paredzēt kaut kur amerikāņu joslā. Kad un kur sarīkojums notiks, vēl nav zināms.

Augsburgas basketbola turnīrā, ko rīko vācieši, 9. maijā vadībā izvirzījās latviešu vienība, kas negaidīti pieveica lietuviešus. Ukraiņi uzvarēja igauņus 28—26.

„Ja jau Heino, tad es arī," teica zviedru pasaules rekordists 1500 m skrējienā Arne Andersons, padzirdējis, ka soms Viljo Heino atguvis amatiera tiesības un vēlas piedalīties Londonas olimpiskajās spēlēs. Abi zviedru lielie skrējēji Arne Andersons un Gundars Hegs tagad cīnas par to, lai atkal kļūtu amatieri.

Hitlera pēdējās dienas

KĀ DILA UN ATKAL PIEAUGA VĀCU ĢENERĀĻU OPOZICIJA PRET HITLERU

Vācu preses izstādes laikraksts „Die Tageszeitung" sācis iespiest angļu publicista Trevora Ropera grāmatu „Hitlera pēdējās dienas", kas sarakstīta pēc ilgiem un rūpīgiem pētījumiem, ko Ropers veicis, būdams angļu „Intelligence Service" darbinieks un piedalīdamies gandrīz visu ievērojamāko nacistu nopratināšanās pēc kaŗa.

Interesantā darba pirmajos turpinājumos Trevors Ropers iztirzā apstākļus, kas izraisīja nacistu varas sabrukumu, un attēlo ļaudis, kas bija ap Hitleru.

Par vienu no interesantākajām epizodēm Hitlera norieta vēsturē autors atzīst viņa cīņu ar vācu ģenerālštābu, kas no vienīgā gala esot bijis pretestības centrs, ko Hitlers gan spējis ruinēt, bet nekad apspiest. Kad Hitlers 1924. g. rakstīja savu „Mein Kampf", viņš pieminējis ģenerālštābu kā „varenāko instrumentu, ko pasaule jebkad redzējusi", bet, pats pie varas ticis, viņš redzējis, ka ģenerālštābs nebūt negrib samierināties ar „instrumenta" lomu, bet gan pats veido savu politiku, un grib to uzspiest Hitleram, tāpat kā savā laikā ķeizaram. Ģenerālštābs nebija ne „atgriežams", ne piekukuļojams, ne iebaidāms. Taisni otrādi — tas lūkoja pāriet pretuzbrukumā un drīz pat piespieda Hitleru likvidēt savas partijas krasāki galējo spārnu ar Rēmu priekšgalā. Pēc Minchenes krizes 1938. g. ģenerālštābs Haldera vadībā gatavojās vispār gāzt visu Hitlera valdību, bet pēdējā brīdī saņemta ziņa, ka Čemberlens personīgi dodas uz Mincheni, izsita ģenerāļiem ieročus no rokām. Viņi nevarēja rēķināties ar palīdzību no ārienes, un pašā Vācijā nevarēja cerēt uz tautas atbalstu cīņā pret diktatoru, kas tieši tai brīdī guvis tik spožus triumfus. Drīz pēc tam ģenerālštāba opozicija sāka arvien vājināties, jo vairākus gadus Hitlera politika vairāk vai mazāk saskanēja ar pašu ģenerāļu politiku. Ģenerāļu politikas augstākais mērķis bija tādas „Lielvācijas" radīšana, kas būtu stiprā, iespaidīga un pietiekami bagāta, lai varētu uzturēt lielu armiju. Kamēr viņiem likās, ka Hitlers virza Vāciju uz šo mērķi, viņi bija gatavi to atbalstīt.

Pēc Polijas un Francijas sakaušanas reālistiskajiem ģenerāļiem, kas vadījās no aprēķiniem un skaitļiem, bet ne no mistiskām un pravietiskām iedomām, likās, ka pietiek. Bet izrādījās, ka tas, kas viņus apmierināja, Hitlerā tikai pamodinājis ēstgribu. Panākumu un paša propagandistu apreibināts, viņš tiešām sāka ticēt, ka ir militārs ģenijs un nolēma, ka viņa spēkos būtu kolonizēt visu kontinentu uz austrumiem no Vācijas.

Ar to brīdi, kad Hitlers ievadīja „austrumu kaŗa gājienu", atkal sāka mosties ģenerālštāba opozicija. Tā visspilgtāk manifestējās 1944. g. 20. jūlija atentātā, kaut arī līdz tam bija jāiet tāls ceļš.

Vispirms ģenerāļi lūkoja tikai ar padomiem atrunāt Hitleru no došanās pret Padomju Savienību. Bet Hitlers neko neņēma tik ļoti ļaunā, kā norādījumus, ka varētu būt kādas nozares speciālisti, kas kaut ko zinātu labāk nekā viņš pats. Ģenerāļu iebildumus viņš noraidīja ar paskaidrojumu, ka visas domas par padomju spēku esot smieklīgas. „Mums tikai jāielauž durvis, un tad viss nams sagāzīsies." Armijas ģenerālštāba priekšnieks noklāja viņa priekšā skaitļus par padomju tanku produkciju, bet Hitleram uznāca niknuma lēkme, un viņš pavēlēja izlūkošanas daļām turpmāk glabāt tādas „defetistiskas" ziņas slepenībā.

Nams gan pēc „durvju ielaušanas" nesabruka, bet Hitlers stūrgalvīgi pastāvēja uz to, ka „patiesībā Krievija jau sakauta". 1941. g. oktobrī viņš trakodams rēca uz saviem ģenerāļiem, kas atkal šaubījās. „Krievi praktiski vairs neeksistē! Krievu lācis patiesībā jau beigts, viņš tikai liedzas krist." Lai uzlabotu vācu tautas noskaņojumu, viņš toreiz pavēlēja likvidēt 40 armijas divīzijas, atlaist kaŗavīrus mājās un pārtraukt bruņošanās rūpniecību. To visu viņš izdarīja, nesazinādamies ar armijas virspavēlniecību.

Neraugoties uz to, ģenerāļi turpināja šaubīties, un tad — 1941. g. novembrī — Hitlers pats pārņēma virspavēlnieka amatu. Viņš tad atlaida arī armijas ģenerālštāba priekšnieku Halderu — cilvēku, ko vispār atzina par spējīgāko vācu ģenerāli, un vienīgo, kas būtu bijis cienīgs turpināt Moltkes un Šlifena tradicijas. Hitlers pārvērta armijas virspavēlniecību par armijas politisko direkciju un piesaistīja šim uzdevumam piemērotus ģenerāļus — līdēju Keiteli, kas teicās ticam Hitlera militārajam ģenijam, un veiklo Jodlu, kas centās šo „ģeniju" izmantot. Sākot no šī brīža, kaŗu vadīja no dziļiem pazemes bunkuriem Berlīnē un Rastenburgā. Likās, ka partijas vara pār armiju kļuvusi pilnīga, ka ģenerālštāba opozicija beidzot patiesi likvidēta.

Daudzi šaubījušies par to, vai laikā no 1941. līdz 1944. g. būtu varējusi pastāvēt opozicija pret Hitleru pašā armijas virspavēlniecībā. Hitlers pats tomēr par šādas opozicijas pastāvēšanu nav šaubījies nekad. Bieži viņš mēdzis apgalvot, ka visi ģenerāļi 1941. g. pazaudējuši nervus, un ka tikai viņa paša dzelžainā griba un militārais ģenijs izglābis vācu armijas baigajā Krievijas ziemā. Bieži viņš arī atklāti apskaudis un slavējis Staļina varu, tālredzību un pamatīgumu, jo Staļins esot likvidējis savu ģenerālštābu ar pamatīgu tīrīšanu, iekams viņš ielaidies kaŗa riskā. Bieži Hitlers trakojis arī pret paša izraudzītajiem virsniekiem, uzkliedzis viņiem: „melis" un „nodevējs", — kamēr tie, kā jādomā, aiz īgnuma patiešām sākuši pievērsties opozicijai.

Kaut arī ģenerāļu opozicija pastāvēja jau kopš 1941. g. un jau kopš 1942. g. bija noteikti plāni par Hitlera nogalināšanu, pretestības vadītājiem bija pārāk nenoteikti raksturi, lai tie uzdrošinātos ko darīt, iekams teiksmas par Hitlera visuvarenību sāka zust daudzu neveiksmju rezultatā. Tikai 1944. g. viņiem likās, ka pienācis īstais laiks

Pasaulei draud bads

UN pārtikas nozares šefs sers Boids Ors Londonā paziņojis: „Es atstāju savu posteni, tā kā tagad varu sākt brīvi runāt. Un man ir daudz ko teikt, kas daudziem ļaudīm nepatiks. No šī brīža es par savu tiešo uzdevumu uzskatīšu pilnā mērā apgaismot satraucēju situāciju, kas draud pasaulei. Mums visiem draud bads, ja neizbeigsies konflikts starp brīvu uzņēmību un komūnismu, lai ļaudis varētu atgriezties pie darba un sākt ražot pārtiku. Pēc manām domām vienīgi britu imperija var uzņemties vadītāju lomu konflikta izbeigšanai, bet mums jābeidz skatīties papriekš uz Vašingtonu un tad uz Kremli, kā mēs to tagad darām, izturēdamies, kā skatītāji tenisa sacīkstē. Britu imperijai ir vairāk darba spēka un daudz vairāk neizmantotas zemes, kā jebkurai citai valstij vai valstu grupai, un mums ir kaut kas jādara, un jārāda citiem priekšzīme. Daudzi domātāji amerikāņi saskata mūsos vienīgo cerību, lai gan amerikāņu masa joprojām dzīvo „slēgto ratu ērā" pilnīgi ieņemti no savām idejām par individuālismu un brīvu uzņēmību. Anglija var rādīt priekšzīmi, kas pasaulei patiešām vajadzīga — tradicionālu labas saimniekošanas paraugu, bet mums jābeidz atdarināt amerikāņus un jāpārtrauc tādu „putekļu krātuvju" radīšana, kādā tagad ir Austrālija. Viss tagad atkarājas no pārtikas, un britu imperijai būtu jādara viss lauksaimniecības attīstīšanai šeit un aizjūras zemēs. Visu izšķirs pārtika, un ne politika."

DM

„Poķomkina milti"

Ar šādu virsrakstu vācu saimniecības laikraksts „Deutsche Wirtschaft" ziņo: Tai pašā dienā, kad padomju joslas „Vācu saimniecības komisija" paziņoja, ka pārtika līdz jaunajai ražai nodrošināta un maizes labības un barības līdzekļu rezerves pietiekamas līdz septembra vidum, pēc dažām stundām publicēja maršala Sokolovska paziņojumu, ka joslas pārtikas budžeta iztrūkumu līdz jaunajai ražai nosegšot ar 20.000 t maizes labības un tikpat lielu lopbarības ievedumu no Padomju Savienības. Šinī gadījumā „režija" nepavisam nebija saskaņota.

20.000 t maizes labības piegāde padomju joslas 17,5 miljoniem iedzīvotāju, kā to aplēš „Deutsche Wirtschaft", praktiski nozīmē, ka, pie 98% izmaluma, uz katru joslas iedzīvotāju iznāk 1145 grami miltu resp. 1713 gramu maizes, t. i., viens parastais klaips un vēl 4 šķēles. Šis daudzums atbilst normālpatērētāja nepilnu sešu dienu devai. Šis solītais labības ievedums no Padomju Savienības sastāda 0,6% no 3,3 miljonu tonnu lielās 1947. g. labības ražas. Blakus tam minētais laikraksts atgādina faktu, ka viss padomju joslas okupācijas kaŗaspēks, kā arī viss pārvaldes personāls, ieskaitot ģimenes, pārtiek vienīgi no vācu krājumiem. Bez tam okupācijas iestādes paredzot pārņemt arī daļu no joslas cukura ražas, kas 1947.—48. g. paredzēta ap 120.000 tonnu.

DW

SLUDINĀJUMI

NOTIS, GLEZNAS, MŪZIKAS INSTRUMENTUS UN PASTMARKAS

serijās jeb maiņburtnīcas pret maiņburtnīcām piedāvā

ALFREDS KALNĀJS:

(17a) Mannheim, Nebeniusstr. 9, DP Camp.

Filmas piedāvā, attīsta, kopē, palielina, fotografijas pārfotografē, palielina, pamazina, pavairo V. Zants: (14b) Tübingen, Friedrich-Str. II. Pasūtinājumus pieņem un izpilda pa pastu. (732)

Izceļotāji no Vācijas varēs saņemt latviešu laikrakstus un grāmatas. Pieprasīt **International Exchange Agency**, 24b Neumünster, Färberstr. 39. (727)

Mēneša beigās iznāks inž. E. Elgūta grāmatas

„Radiotechnika"

kursiem un pašmācībai I daļa ar 157 zīmējumiem tekstā, brošēta. Cena apm. RM 20,—. Atkalpārdevējiem atlaide. Pasūtinājumus adresēt: **V. Puriņam**, (13a) Nürnberg 2. Lettenlager „Valka". (709)

Mūsu mīļā, neaizmirstamā māmuliņa

Kristīne Galeja, dzim. Medne

aizgājusi veļu valstī 79. mūža gadā, š. g. martā, dzimtenē, Valkas apriņķa Ziemera pag. „Melnacenē."

Dziļās sērās

piederīgie dzimtenē, Vācijā un Sibirijā.

Mīlestība nekad nebeidzās.

Informācijas iegūšanai lūdzu atsaukties Germersheimas tulku augstskolā (franču joslā) studējošo tautiešu pārstāvi. Ž. Indriksons: (24) Geesthacht, Camp. Spakenberg I. (779)

Tēvu Jāni Celmiņu un māsu Mildu Ulmani, no Taurkalnes pag., meklē Alfreds Celmiņš, (24) Schleswig, DP Camp „Venta". St. Jürgenerstr. 5.

Leģionāri! Ja kāds ko zinātu par leģ. VOLDEMARU STRAUTIŅU dzim. 1922. g. 4. aprīlī, iesaukts leģionā 1943. g. dec. Paplakā, 15. div., 3. apmāc. pulkā. bat., 3. rotā, izbraucis uz austrumiem 1944. g. martā, lūdz ziņot brālim A. Strautiņam: c/a Haeger, Linnegat 9. III Göteborg, Sweden. (780)

Radus un paziņas meklē Leontīnē Kļaviņa dz. Zolberga: (13b) Neu-Ötting, Müllerbräu, Obb. (638)

Ja kāds ko zinātu par kaŗav. Jāni Gagaini no Vīksnas pag., dz. 1923. g., trūkst ziņu kopš 44. g. pavasara, un kas varētu sniegt tuvākas ziņas par Jāni Kravali, dz. 1926. g. 6. martā, kritis 1944. g. 23. sept Annenieku pag., lūdzu rakstīt Vitoldam Roziņam: Wotherton Hostel, Chirbury, Montgomery, Great Britain. (725)

Alidu Ziemiņu no Grundzāles Jaunzemiem, apm. 36 g. v., beigusi ģimnaziju Gaujienā, 1939. g. apprecējusies un tagad dzīvojot Vācijā amerikāņu joslā, meklē brālēns Roberts Briedis Itālijā. Lūdz rakstīt šī laikraksta redakcijai. (782)

Ja kāds ko zinātu par Laimonu ULMANI, dzim. 1923. g. 2. dec. Jelgavā, 1944. g. 16. okt. bijis Talsos, lūdzu ziņot Eduardam Dišlerim: (13b) Augsburg, Haunstetten, Heimbaustr. 13. (781)

M. Dzenis lūdz atsaukties 19. div., 43. pulka, 3. rotas, 1. vada kom. **Eduardu Karnupu**, 1. grupas kom. **Eduardu Bērziņu** un kaŗavīrus **Savinski, Seņikovu** un **Ramatu**: (13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka, Bar. 31-5. (774)

Latvju zeltenes! Atsaucaties nopietnā iepazīšanās nolūkā diviem latvju zēniem. Vēstulēm ar ģīmetni atbilde garantēta. Adresēt: (16) Giessen, 7132 Lab. Serv. Co., Licherstr. 106, Vidzemniekam un Zemgalietim. (777)

Tautiete, atsaucies! Ar tevi vēlās sarakstīties nopietnā precību nolūkā kāds vientuļš jauneklis. Vēlama ģīmetne un īsa biogrāfija. Rakstīt Miervaldim: (13a) Nürnberg-Dutzenteich, 8920 Baltic Guard Co., Alte Regensburburgerstr. (778)

Dzintarzemes zeltenes, vecumā 17 līdz 27 g., kuŗām vēlēšanās un drosme, doties līdzi tālos, nezināmos ceļos, lūdzam nopietnā iepazīšanās nolūkā rakstīt Kapteinim, Stūrmanim, Bocmanim, Matrozim un Misiņam. Mūsu dažādo vecumu kopsumma 115 g. Adr.: (16) Giessen, Licherstr. 106. 7132 Lab. Sv. Co. Room 10—5. (637)

Atsaukums

Paskaidroju, ka laikrakstā Latvijas 31. n-rā, (23. IV. 48. g.) manā vārdā publicētais precību sludinājums ievietots bez manas ziņas. Šis sludinājums ir negodprātīgu darba biedru piedauzīgs joks. Vainīgo saukšu pie atbildības beļģu tiesu iestādēs par neslavas celšanu. Oskars Krādziņš (51, rue de Pieton Trazegnies, Belgique), ident. kartes Nr. 1118.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM. 8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa pusceņu, bet ne mazāk kā RM. 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.